Leto LXX | Štev. 280 a | V Ljubljani, v petek, 4. decembra 1942-XXI | Spedizione in abbonamento postale Poštnina plačana v gotovini | Prezzo — Cena L 0.80

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Ponosen zgodovinski Ducejev govor

Ni nobenega dvoma, da se bo v tej orjaški igri, ki mora ustvariti novo Evropo in ustaliti meje med Evropo in Azijo, odločilna in končnoveljavna zmaga nasmejala orožju Osi

Bollettino No 922

Favorevoli scontri nel settore Tunisino

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Moderata attività operativa in Cirenaica.

Nel settore tunisino in favorevoli scontri con gruppi nemici da combattimento sono stati presi oltre duecento prigionieri, fra cui un intero reparto britannico di paracadutisti. Risultano in totale distrutti 34 cari armati e 6 autoblindo.

L'aviazione dell'Asse ha agito su avtocolonne e sulle retrovie avversarie e ha bombardato impianti aeroportuali dell'Africa settentrionale francese.

Nella notte sul due al largo delle coste tunisine ha avuto luogo un breve violento scontro fra un nostro gruppo leggero, composto di tre cacciatorpediniere e due torpediniere e un gruppo nemico costituito da due incrociatori e quatro cacciatorpediniere. Uno dei nostri cacciatorpediniere è affondato, un altro il »Camicia nera«, al comando del capitano di fregata Adriano Foscari, ha silurato e visto esplodere un incrociatore leggero nemico di tipo modernissimo, del quale sono stati recuperati alcuni neufraghi.

All'alba del due aerei germanici hannno attaccato la stessa formazione, che si ritirava e hanno affondato una unità sottile e gravemente danneggiato un cacciatorpediniere.

In duelli con aviatori tialiani il nemico perdeva sette apparecchi. Cinque dei nostri non sono rientrati.

Vojno poročilo št. 922

Ugodni spopadi v Tuniziji

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Zmerno bojno delovanje v Cirenajki.

Na tuniškem odseku so bili v ugodnih spopadih s sovražnimi bojnimi skupinami prijeti nadaljni ujetniki, 200 po številu, med katerimi je bil tudi cel angleški padalski oddelek. V celoti je bilo uničenih 34 tankov ter 6 oklepnih avtomobilov. Osno letalstvo je delovalo nad avtomobilskimi kolonami ter nad sovražnim zaledjem in je bombardiralo letališke naprave v francoski Severni Afriki.

V noči na 2. december je bil na tuniški obali kratek silovit spopad med neko našo lažjo skupino, sestoječo se iz treh rušilcev in dveh torpedovk ter sovražno skupino, sestoječo se iz dveh križark in štirih rušilcev. En naš rušilec je potopljen, drugi rušilec »Črna srajca« pod poveljstvom fregatnega kapitana Adriana Foscarija je torpediral in videl, kako je eksplodirala lažja sovražna križarka najnovejšega tipa, iz katere je bilo rešenih nekaj brodolomcev.

Ob zori drugega decembra so nemška letala napadla isto skupino, ki se je umikala ter potopila eno manjšo edinico ter poškodovala en rušilec.

V dvobojih z italijanskimi lovci je sovražnik zgubil 7 strojev; pet naših strojev se ni vrnilo.

Rim, 2. decembra.

Duce je govoril danes zjutraj na plenarnem zborovanju zakonodajnih komisij zbornice fašijev in korporacij. Vsi narodni svetniki so bili oblečeni v fašistično uniformo, tribuna za senatorje je bila napolnjena. Ko se je zborovanje otvorilo, je predsednik **Dino Grandi** sporočil o dovoljenih dopustih tistim svetnikom, ki so jih bili zaprosili. Ob 11 je **Duce** vstopil v dvorano pozdravljen s toplimi vzkliki. Tajnik PNF je odredil pozdrav Duceju in ob ponovnem vzklikanju je Duce začel govoriti.

Duce govori

Duce, ki je imel pred seboj samo nekoliko zapiskov, je govoril takole:

»Vi dobro veste tovariši, kako zoprno mi je govoriti tudi v časih, ki se običajno imenujejo mirni ali normalni časi. To zavisi od mojega prepričanja, ki je tako, da se človek na sto primerov v 75. kesa, da je govoril in samo v 25 primerih, da je molčal. V drugi vrsti je moje prepričanje, da je v vojnem času, ko govori s svojim mogočnim glasom top bolje, če se manj govori. V vsakem primeru je treba govoriti o zaključkih in le redko o tem, kar bo v bodoče. To moje prepričanje je še ojačeno spričo vojne, ki je sedaj zavzela obseg, ki ga lahko imenujemo kozmičnega. Tako je univerzalen, da vojna vedno prehiteva besede, vojna, ki se je ogromno razširila po svetovnem prostoru, ter se tako seveda tudi v razmerju podaljša časovno. V zadovoljstvo mi je, da me italijanski narod ni zahteval prevečkrat na govorniški oder, kajti italijanski narod, ki je gotovo eden izmed najinteligentnejših na svetu, če ne najinteligentnejši, nima potrebe po preveč propagandističnih čenčah, zlasti po propagandi, ki ne bi bila izredno inteligentna. Vendar po 18 mesecih molka smo sedaj stopili v 30. mesec vojne. Imam bežen vtis, da si dober del italijanskega naroda zopet želi čuti moj glas. Moj današnji govor tedaj ne bo govor, pač pa bolj politično vojaško poročilo, bolj vojaško kakor politično. To bo govor podatkov številk in dejstev, z drugimi besedami obračun prvih 30 mesecev vojne.« To ni govor, ki sem si ga obetal imeti ob 20 obletnici. Na drugi strani se je 20 letnica proslavila na najboljši izmed načinov, ko je za vse tudi za pozabljivce in ljudi slabega spomina, obnovila vse, kar je režim napravil v teku 20 let udejstvovanja. To je ogromno delo, ki bo zapustilo neuničljive sledove za vse veke v italijanski zgodovini.

Rdeča nevarnost

20 letnico smo praznovali s proslulo **amnestijo**, ki je odprla vrata zaporov okrog **petdeset tisoč ljudem** in ki je osvobodila konfinacije tudi tako imenovane **politične kaznjence**, kar je vsekakor dokaz sile režima. Končno smo jo praznovali z vsem kompleksom socialnih ukrepov, ki bi v drugačnih časih dvignili val visokega navdušenja, kajti v tem pogledu smo mi dejansko pred vsemi drugimi izjavami brez izjeme. Glavni dogodki teh osemnajstih mesecev, ki so potekli od 1. junija 1941 do danes, so sledeči: vojna proti **Rusiji**, vojna intervencija **Japonske**, **izkrcanje** Angloameričanov v severni Afriki. Vojna sila Rusije zame ni pomenila presenečenja, razen če se ne omejim na stališče, ki bi ga imenoval kvalitativnega. Leta 1933 ali 1934 je italijanski glavni stan prejel s strani ruskega glavnega stana povabilo, naj bi poslal komisijo, da bi prisostvovala manevrom rdeče armade, ki so se vršili v okolici Moskve. Porabil sem to priliko, da sem poslal komisijo, ki ji je predsedoval general Francesco Saverio Grazioli, mož neoporečne poklicne izšolanosti in ostrega opazovalnega duha. Ko se je vrnil, mi je podal zelo podrobno poročilo, ki sem ga prečital z največjo pozornostjo in ki me je prepričalo, da se na vzhodu dogaja nekaj novega in da je bila rdeča vojska sedaj nekaj povsem drugega, nego tiste čete, pobrane na slepo, ki so se dale leta 1920 pod varšavskimi zidovi premagati od nič manj na slepo zbranih poljskih in francoskih čet. Kako leto pozneje me je kinematografski prikaz, ki sem ga dal ponovno predvajati počasneje, da bi ga mogel bolje proučiti, prikaz neke boljševiške parade na kremeljskem trgu v Moskvi, prepričal, da se je na vzhodu končno izoblikovala mogočna čisto militaristična država, ki se je odpovedala mednarodni revoluciji, s poedinimi nacionalnimi revolucijami, **a je hotela razširiti revolucijo po celini in po vsem svetu s pomočjo svojih bajonetov.** Bilo je tedaj po mojem mnenju potrebno, da si **Os zagotovi hrbet**, in moje globoko prepričanje je, da je bila ta doba izbrana z jasno razsodnostjo. Če bi se bila stvar še nekoliko zavlekla, bi se bili dogodki lahko čisto drugače razvili.

Mi smo tako objektivni, da priznamo, da se je ruski vojak bojeval dobro, toda bolje se je bojeval nemški vojak, ki je potolkel ruskega.

Ruske izgube

Treba je priznati, da samo vojski, kakor sta nemška in italijanska CSIR (italijanski ekspedicijski zbor v Rusiji), ki se imenuje danes ARMIR (italijanska vojska v Rusiji) bili kos preizkušnji zime, kateri ni bilo primera v dobi 140 let. Danes je **Rusija izgubila svoja najrodovitnejša ozemlja**, najbogatejša na surovinah, izgubila je od **osemdeset do devetdeset milijonov prebivalcev.** Pridobitev tega ozemlja nam omogoča gledati v bodočnosti s stališča surovin in s stališča prehrane z večjim zaupanjem. Lahko zatrdim, da je bila angloameriška pomoč do tega trenutka zelo neznatna. Simpatično je, da Rusi niso nikoli želeli, da bi po njihovih tleh teptal ameriški ali angleški vojak. Mislim, da tu ni treba preiskovati skrivnosti tako imenovane ruske slovanske, orientalske ali kakršne koli si bodi psihologije. Ni niti najmanjšega dvoma po mojem, da se bo v tej orjaški igri, ki mora ustvariti Novo Evropo in ustaliti meje med Evropo in Azijo, odločilna in končno veljavna zmaga nasmejala orožju Osi.

Združene države in Japonska

Če je kak človek na svetu ki je **satansko hotel vojno**, tedaj je ta človek **predsednik Zedinjenih držav Amerike.**, Izzivanja ki nam jih je metal, ukrepi, ki jih je povzel proti nam, delo njegove propagande, vse to dokazuje, da ta človek, ki je tudi dal svečano obljubo ameriškim materam, da njihovi sinovi ne bodo nikoli šli umirat preko meja Zedinjenih držav, ta človek je namenoma hotel vojno. Seveda Japonska ni mogla čakati, da bi Zedinjene države prve začele streljati. To bi bilo viteštvo starih časov, ki morda nikoli ni obstojalo in tako je Japonska storila prav, da ni čakala zadnjega trenutka, ter je prizadela oholim Američanom oni strašni poraz, ki danes same Američane sili k dnevu žalosti in molka.

Tako je vstop Japonske v vojno na strani trojnega pakta absolutno jamstvo za Zmago, kajti **Japonska je nedosegljiva in nepremagljiva.** Ves angleški položaj na Daljnem vzhodu se je zrušil, kakor hišica iz kart. Tako se je zgodil nenavaden slučaj v zgodovini, da je Japonska v malo mesecih iz siromašne države, kakor smo mi, postala če ne prva po bogastvu med državami sveta, pa gotovo med prvimi, torej moramo priznati, da je to pravično in da je to nagrada za njeno vrlino. Tako se je Japonska obogatela na surovinah, za katere so osiromašeli naši neprijatelji, in ne mine dan, da bi ameriški ponos ne bil zadet, ne bil zdrobljen. Kje so danes ameriški preroki, ki so mislili na likvidacijo Japonske v treh tednih ali kvečjemu v treh mesecih? Očividno niso vedeli ničesar o vojaški sili Japonske in razen tega o njenem moralnem ustroju, radi katerega v tej deželi Cesar ni le avtoriteta, ampak digniteta božanstva in katerega vojaki, padli v boju, postanejo bogovi. Je v resnici težko premagati narod, ki ima v sebi moralne rezerve take vrste.

Angleško-ameriško izkrcanje

Tretji dogodek: **izkrcanje Angloameričanov v Severni Afriki, ali »tragikomedija« pričakovanja.**

V resnici v življenju ni vedno prednost videti preko griča; toda tudi to se je dalo lahko predvidevati. Informacij ni nedostajalo. Tiho soglasje med ameriškimi častniki v civilu in francoskimi častniki v uniformi je bilo očitno. Vsi v Franciji so bili pristaši čakanja, to je vsi so stali in morda še stoje in morda bolj ko prej pri oknu. **Izkrcanje ni bilo nič slavnega, ker se je izvršilo ob sokrivdi napadencev.** Nikoli nisem dal nikake važnosti častnim besedam, premnogim častnim besedam, ki so bile izmenjane. Naposled pa, ko so stvari došle do svojega epiloga z izkrcanjem dne 8. novembra, **sem obvestil Berlin, da je neizogiben, potreben in takojšen ukrep, zasedba vse Francije s Korziko vred.** Führer in jaz sva hotela še enkrat verjeti tej tolikokrat dani častni besedi, namreč častni besedi admirala, ki je poveljeval brodovju v Toulonu. Hotela sva verjeti. V izvestnem trenutku so bili dokazi, **da se misli na pobeg brodovja in na združenje z britanskim brodovjem**, ki se je pač dvakrat približalo med Baleari in med Sardinijo, tako očitno, da tudi v tem primeru ni bilo izgubljati niti minute časa. Treba je bilo zasesti Toulon in odstraniti nevarnost. To se je tudi napravilo. Anglosaška propaganda olepšuje z neresničnimi podrobnostmi to epizodo. **Nič junaškega ni bilo na francoski strani, kajti mrtvih so našteli dva, ranjencev pa sedemnajst.** Razorožitev vojnih odredov ter letalstva se je izvršila v popolnem redu, lahko se reče ob popolni moralni neudeleženosti vsega francoskega naroda.

Navedbe italijanskih uradnih poročil so gola resnica

Vzporedno z obnovitvijo ofenzive na fronti pri Alameinu — bila jo to edina zmaga, ki jo je doslej Velika Britanija lahko zabeležila — so se začela bombardiranja italijanskih mest. Glede tega bombardiranja bom sedaj dal točne številke, (zanje odgovarjata podtajnik za notranje zadeve za točnost števila padlih, minister javnih del za točnost povzročene škode). Navajam te številke, da dokažem, da so bile nekatere vesti, ki so se širile, pretirane, in da dokažem, da so **Angleži predvsem bombardirali civilne četrti naših mest. V Milanu** je porušenih trideset hiš, težko poškodovanih štiristo enajst, lahko poškodovanih tisoč devet sto tri in sedemdeset, skupno zadetih hiš dva tisoč štiri sto štirinajst. **V Turinu** popolnoma porušenih hiš sto ena in štirideset, težko poškodovanih osem sto štiri in sedemdeset, lahko poškodovanih dva tisoč, sto pet in devetdeset, vseh zadetih hiš tri tisoč devet sto trideset. **V Savoni** popolnoma porušenih šest hiš, težko poškodovanih štiri in štirideset, lahko poškodovanih devet sto sedemdeset, skupaj zadetih hiš tisoč dvajset. **V Genovi** popolnoma razrušenih hiš sto sedem in osemdeset v središču mesta in dve sto tri v celi občini. Težko poškodovanih v središču tisoč šest v celi občini tisoč devet in štirideset. Lahko poškodovanih hiš pa štiri tisoč pet sto devet in šestdeset v središču in štiri tisoč osem sto devet in šestdeset v celi občini Vsega pet tisoč sedemsto dovainsedemdeset hiš v središču in šest tisoč sto enajst v celi občini Odločili smo se, da ostanejo popolnoma porušene hiše v takem stanju do konca vojne. Druge bolj ali manj težko poškodovane bodo obnovljene in popravljene.

Angleško barbarstvo

Celotno **število mrtvih in ranjenih med civilnim prebivalstvom** zaradi letalskih napadov in obstreljevanja z morja po sovražniku od začetka vojne do 30. novembra 1942-XXI. znaša tisoč osem sto šest in osemdeset mrtvih in tri tiso tri sto dva in trideset ranjenih, od katerih odpade osem sto osem in trideset mrtvih in devet sto štirideset ranjenih na razdobje od 23. oktobra do danes. V teh osem sto osemdeset mrtvih so zapopadeni tudi oni iz tako imenovane galerije delle Grazie v Genovi. To vam dokazuje še enkrat, **da mi spoštujemo resnico. Mi prepuščamo Američanom in Angležem čašenje laži. Imamo pravico zahtevati, da naj nobeden Italijan ne dvomi niti najmanj o tem, da je vse, kar pravijo naša uradna poročila, popolna resnica. Mi smo edina država v vojni, ki objavlja poimenske spise svojih izgub in to delamo iz dveh razlogov: da dokažemo, da so to izgube niti ena več, niti ena manj in da rešimo iz nepoznanja te sinove Italije, ki umirajo v boju.**

Za domovino so padli

Padlih vseh Italijanskih Oboroženih Sil je v prvih tridesetih mesecih vojne štiridesettisočdvestodevetnajst, od katerih odpada **na vojsko** šestintridesettisočšeststodevetnajst, **na mornarico** dvatisočoseminšestdeset, **na letalstvo** tisočštiristodvaindvajset. **Ranjencev je: v vojski** osemdesettisočsedemstopetinštirideset, **v mornarici** tritisočpetstodevetindevedeset, **v letalstvu** tisočšestodvajset. — **Ujetnikov** je dvestodvaintridesettisočsedemstoosemindsedemdeset, od teh jih odpada **na vojsko** dvestopetnajsttisočpetstodvanajst, **na mornarico** dvanajsttisočdvestoštiriinosemdeset, **na letalstvo** pettisočdevetstodvainosemdeset. **Pogrešancev** je skupno sedemintridesettisoč sedemstotrinajst, od teh petindvajsettisočdevetstotriindvajset **v vojski**, desettisočtristodevetdeset **v mornarici** in dvatisoč pri **letalstvu.** Kadar govorimo **o pogrešancih**, koleba

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 3. decembra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V Kavkazu so narasle vode in neprehodne poti močno ovirale bojne operacije. Kljub temu so bili na nekaj točkah krajevni boji z močno napadajočim sovražnikom pri čemer so Sovjeti utrpeli velike izgube. Močne sovražne sile severno od Tereka so bile v protinapadu odbite. Pri tem je bil en sovražni konjeniški polk razbit zajetih pa mnogo ujetnikov in plena. Bojna letala so zasledovala bežečega sovražnika in uničila mnogo težkega materiala in vozil.

V kalmiški stepi so nemški motorizirani oddelki z nepričakovanim, daleč segajočim prodorom povzročili motnje v zalednih zvezah sovražnika in so uničili več kolon.

Tudi včeraj so se v ozemlju Volge in Dona novi napadi močnih sovražnih pehotnih in oklopnih oddelkov razbili ob žilavem odporu nemških in romunskih čet. V sodelovanju z močnimi romunskimi in nemškimi letalskimi silami je utrpel sovražnik velike in krvave izgube. Samo med Volgo in Donom je bilo uničenih 60 sovražnih oklepnih vozil.

V odseku Kalinina in Ilmenskega jezera so oddelki vojske in letalstva vodili nadaljnje težke boje, pri čemer so odbili vse sovražne napade, deloma v protinapadih. 106 sovražnih vozil je bilo tukaj uničenih.

Ob Severnem ledenem morju so bila v letalskih napadih razbita zbirališča sovražne vojske. Pristanišče in mesto Murmansk in Kola so bila predmet težkih letalskih napadov.

V času od 11. do 30. novembra je bilo uničenih 309 sovjetskih letal, in sicer 220 v letalskih bojih, 71 od protiletalskega topništva, 15 od oddelkov vojske, ostala pa na tleh. V istem času smo na vzhodnem bojišču izgubili 83 lastnih letal.

V zapadni Cirenajki je prizadejalo letalstvo sovražniku zopet velike izgube na oklepnih, izvidniških vozilih in oskrbovalnih vozilih. Pristaniške naprave Tobruka so bile v pretekli noči cilj močnega letalskega napada.

Pri krajevnih bojih v Tunisu smo zajeli 200 ujetnikov. 34 sovražnih oklepnih vozil in 6 oklepnih izvidniških vozil je bilo uničenih. Sovražna oskrbovalna pristanišča v francoski severni Afriki so bila predmet stalnih napadov iz zraka, pri čemer so bila povzročena velika uničenja.

Nemška podmornica je v zapadnem Sredozemlju z dvema torpednima zadetkoma potopila britansko križarko razreda »London«. Pred obalo Alžira je bil z bombami zadet angleški rušilec, ki ga je posadka nato zapustila. Neka stražna ladja je bila potopljena.

Britanski bombniki so v noči na 3. decembra izvedli napade nad zapadno Nemčijo. Na področju Rena in Maina je bila v nekaj krajih povzročena manjša škoda na zgradbah. Pet sovražnih letal je bilo sestreljenih.

Govor resnice

Ljubljana, 3. decembra.

Čeprav se je le malo prej razvedelo, da bo govoril Duce v Zbornici fašijev in korporacij, se je tudi v Ljubljani ob enajstih na javnih prostorih zbralo veliko ljudstva okoli zvočnikov, vedoč, da bo slišalo zgodovinski govor v tej vojni.

Mussolini je govoril kakor pred 25 leti, govoril kakor vedno. Besede, ki so prihajale iz njegovih ust, so padale kakor kladivo, ter podajale v strogem logičnem redu misel za mislijo, ugotovitev za ugotovitvijo od popisa, kako je prišlo do vojne proti Rusiji, do vojaške intervencije Japonske, do izkrcanja Angloamerikancev v Afriki, preko ponosnega odgovora angleškemu ministrskemu predsedniku in naštevanj angleškega barbarstva pa vse do tja, kjer je Duce povedal, da je ta vojna posvečena vojna, ki bo spremenila svet v zemljepisnem, političnem in duhovnem pogledu, pa do trdne odločenosti za borbo vse do končne zmage.

Če bi bilo mogoče z eno samo besedo označiti ta govor, ki ga je italijansko ljudstvo poslušalo z naraščajočo notranjo ginjenostjo, bi ga lahko imenovali »govor resnice«, kakor bi se na drugi strani dal označiti žalosten govor Winstona Churchilla za »govor laži«. V Mussolinijevem življenju igra resnica najvažnejšo vlogo. Tudi v tem govoru je povedal narodu vso resnico. Zato je govoril z dokumenti in številkami. Z njimi je podrl vse umetne gradove angleške propagande. Angležem njihove laži ne bodo služile pri njihovih terorističnih načrtih.

Churchill je pri zadnjem svojem govoru dejal, da Italijani ne bodo nikdar izvedeli za njegovo vsebino. S tem je priznal, da ni govoril zato, da bi prižgal vsaj nekaj tolažilne luči v nemirne duše svojih sodržavljanov, v katerih mora vzdrževati umetni optimizem. Mussolinijev govor je bil visoko vzvišen nad vse to in je triumfiral kakor v najboljših dneh sankcijske borbe, ko je sam vodil eno najznačilnejših političnih bitk v človeški zgodovini. Navedel je vse Churchillove trditve, ki so se ob jasnih Ducejevih besedah ter dokazih razblinile v nič ali padle nazaj na sovražnika samega ter povzročile, da se je volja in hotenje vseh Italijanov zjeklenilo in jih neomajno združilo v nepremagljivo bojno falango okoli Duceja, ki jih ni nikdar varal, temveč jih je vedno vodil k uspehom in zmagam in jih bo tudi tokrat zagotovo privedel k zmagi.

naše čustvovanje med strahom in nado. Po preteku izvestnega časa je treba priznati, da se bodo morali smatrati ti pogrešanci kot padli.

Uspehi Kr. mornarice in Kr. letalstva

V teku tega časovnega razdobja znaša po podatkih statističnega operativnega urada Supermarine sovražno trgovsko brodovje, ki ga je potopila Kraljeva mornarica, do stosedeminšestdeset enot v skupni tonaži enmilijondvestopetnajsttisočosemstoenaindvajset ton. Sovražno vojno ladjevje, ki ga je potopila Kr. mornarica znaša do stoštirideset enot, skupno tristotrintridesettisočdevetstooseminšestdeset ton. Sovražnik je potopil stodvainšestdeset naših vojnih ladij v skupnem iznosu dvestosedemindvajsettisočstodvainosemdeset. To vse smo javili v naših uradnih poročilih. Toda k potopitvam, ki jih je izvršila Kraljeva mornarica je treba dodati one, ki jih je izvršilo Kraljevo letalstvo. Kraljevo letalstvo je potopilo dvainšestdeset vojnih ladij raznega tipa, med temi dvajset križark in osemnajst lovcev ter stosedemnajst trgovskih ladij, skupno osemstodvainosemdesettisočtristotrideset ton. Kar se tiče sovražnega letalstva so podatki tile: gotovo zbitih letal (mi smo skrajno previdni, preden pravimo, da je letalo zbito, često zahtevam fotografijo) je tisočosemsto, verjetno zbitih pa sedemstotrinajst; na tleh gotovo uničenih tristotriindevetdeset, verjetno uničenih stodevetdeset.

Število sovražnih ujetnikov

Vojni ujetniki, ki so v naših rokah predstavljajo tele številke: Angležev je v Italiji: generalov enaindvajset, častnikov raznih činov dvatisočtristošestinsedemdeset, podčastnikov in vojakov dvaintridesettisočsedemstosedeminštirideset. Drugi so na potu, tako da bo znašalo celotno število: enaindvajset generalov, dvatisočštiristodvanajst častnikov raznega čina, devetintridesettisočdevetinosemdeset podčastnikov in vojakov. Vsi ti so pravi Angleži, rojeni v Združeni kraljevini. Nato pridejo vse ostale narodnosti, tako da prihajamo do naslednjih končnih številk: generalov devetindvajset, častnikov raznega čina štiritisočtristo, podčastnikov in vojakov devetinšestdesettisočstosedeminšestdeset. S temi ujetniki ravnamo po pravilih mednarodnega prava.

Kako ravnajo z italijanskimi ujetniki

Ali to lahko rečemo tudi za naše ujetnike v sovražnih rokah? Boli me, ko moram povzročiti kako razočaranje v družinah onih, ki imajo sinove v ujetništvu. Toda resnico je treba povedati. In resnica je ta, da razen v nekaterih področjih ravnajo Angleži z italijanskimi ujetniki skoraj povsod nečloveško. Evo najnovejšega pisma: Danes sem prejel pismo od svojega očeta, ki mi pravi, da so vašega sina ujeli Angleži. Vaš dragi sin je bil težko ranjen na nogi in ni mogel hoditi. Nek angleški vojak ga je ustrelil v glavo in ga ubil. Tovariši so mu priredili časten pogreb. Stvar je zelo žalostna: poznal sem vašega sina, bil je vrl mladenič. Nas je 1200 v tem kraju, ki ga ni treba imenovati, smo bosi, brez obleke, brez zdravil. Ako dobro ravnamo z angleškimi ujetniki, je to najhujša žalitev, ki jo lahko prizadenemo italijanskim bojevnikom, ki so v ujetništvu Podlo so streljali večkrat izza žičnih ograj Angleški častniki so često tepli italijanske častnike; neverjetna divjaštva so zagrešili nad nami in celo nad bolniki, ranjenci in pohabljenci. Glad in pomanjkanje je njihov delež. Nametani so kakor slabo blago v živalskih vozovih. Častniki vseh činov in starosti so prisiljeni nositi pratež angleških vojakov, celo temnopoltih vojakov. In sedaj moram prebrati vse: Angleži so prokleti, toda še bolj prokleti so oni Italijani, ki z njimi dobro ravnajo.

Churchillov govor

Tako sem prišel do enega izmed namenov svojega govora. Predsednik angleške vlade je preteklo nedeljo imel na radiu govor, ki je bil po velikem delu namenjen Italiji, ker je mislil, da ga mi ne bomo objavili. Nikakor! Danes ga bom jaz prečital. Prečital ga bom po onem delu, ki se itče italijanskega naroda in tudi po onem, ki se tiče mene osebno. Churchill je dejal: »Nova letalska fronta, ki jo Američani in britansko letalstvo ustvarjajo ob sredozemskih obalah, mora dati obilico novih možnosti v letu 1943. Naše operacije v francoski Severni Afriki nam morajo dovoliti, da prenesemo težo vojne na fašistično Italijo na način, ki si ga njihovi grešni poglavarji niti niso predstavljali, še manj pa si ga je predstavljal nesrečni italijanski narod, ki ga je Mussolini dovedel do tega, da je izkoriščan in pokrit z nesrečo. Središča vojne industrije severne Italije so bila že podvržena tršim prijemom, nego so oni, ki so jih izkusila nekatera naša mesta pozimi leta 1940 Toda, ako bo sovražnik pravočasno izgnan s tuniškega ozemlja, kakor je naš namen, bo vsa južna Italija, vsa njena pomorska oporišča, vse njene tovarne in vsi drugi vojaški cilji, naj leže kjer koli, podvrženi dolgotrajnim letalskim napadom, znanstvenim in uničujočim. Stvar italijanskega naroda je, stvar njegovih 40 milijonov (treba je popraviti število milijonov, nas je 36 milijonov), da pove, ali hoče ali ne, da tako strahovita stvar zadene njegovo deželo.« Ta govor moramo vzeti zares. Že dlje časa nimam več utvar in morda jih nisem imel nikoli glede omike angleškega naroda.

Ako slečete Angležem obleko, v kateri pijejo čaj ob petih popoldne, boste našli starega prarodnega britanskega barbara s kožo, poslikano z raznimi barvami, ki so ga ukrotile resnično silne legije Cesarjeve in Claudijeve. Petdeset pokolenj ni bilo dovolj, da bi se v globini izpremenil notranji ustroj naroda. Šele med tem časom je bila ta prarodna vsedlina prevlečena s hinavskim firnežem v njihovih rokah, to je s svetim pismom iz starega in novega zakona. Zdaj se ne sme več govoriti o notranji in zunanji fronti. Je samo ena fronta, ki ima razne odseke in po dobrem vojaškem pravilu mora imeti tudi odsek notranje fronte svojo porazvrstitev v globino. Leta 1938., pred petimi leti, sen. dejal: Ne čakajte dvanajste ure! Razpršite se po naših lepih poljanah! Pa bi kdo dejal, da se meni dogaja včasih kakor onim pesnikom, ki jih bolj citirajo kakor čitajo, ki jih bolj poslušajo kakor ubogajo. Treba je zmanjšati množice v mestih. Predvsem odposlati ženske in otroke, treba je organizirati končnoveljavno ali vsaj na pol končnoveljavno preobljudenje. Vsi oni, ki si lahko urede življenje daleč od mestnih in industrijskih središč, so dolžni, da to store. Nato je treba organizirati večerne izhode, tako da bodo ponoči ostali v mestih samo borci, to je oni, ki imajo državljansko in moralno dolžnost, da tam ostanejo. Tako bo lažje zgraditi v dovoljni meri zaklonišča, bolj utrjena od današnjih, za katere smo potrošili na sto in sto milijonov in ki bi, če bi bila zadeta v polno, ne mogla vzdržati bomb največjih kalibrov. To je recimo šibki del obrambe proti poletom. Je pa tudi močni del, ki ne bo nikoli dovolj izpopolnjen. Vesel sem, da vam lahko naznanim, da nam bo dala Nemčija mogočen prispevek v topništvu, zaradi česar bo naše topništvo obenem z nemškim priredilo sovražnim letalom sprejem, ki ga zaslužijo. Toda namen tega Churchillovega govora je napraviti vtis na italijanski narod.

Kri starih Rimljanov

Pravilo je naslednje: Mi smo trdo in hrabro pleme, toda ti Italijani, tako občutljivi, bodo morda imeli sposobnost za potreben odpor? Jaz odgovarjam — Da! Dokler nimam nasprotnega dokaza, odbijam na najodločnejši način misel, da je italijanski narod manj prekaljen kakor angleški ali ruski. Če bi bilo to res, bi se morali dokončno odpovedati svojim nadam, da postanemo velik narod. Rim je bil zmagovit po Zami, toda velik je postal po Kanah. Ne rečem, da se v naših žilah pretaka vsa ona kri, ki je tekla po žilah starih Rimljanov, gotovo pa je, da smo mi narod, po katerega žilah se pretaka večji del krvi, ki je tekla po žilah starih Rimljanov. In bomo to dokazali. Torej bomo vzdržali. To nam nalagajo dolžnost, čast in dostojanstvo.

Zloglasni »sunek«

Sedaj vam bom prečital odstavek, ki se tiče mene: »En mož in samo en mož je privedel italijanski narod do te točke.« V resnici bi moral biti danes nekoliko ponosen, da me priznajo kot nasprotnika britanskega imperija in da sem v tem boju privedel s seboj italijanski narod. »On, nadaljuje Churchill v svojem govoru, ni imel nikake potrebe, da vstopi v vojno, ker ga nihče ni hotel napasti.« Tako tedaj! Ali jaz bi rad vedel, jeli britanski premier kdaj vprašal angleški narod, da bi zvedel, ali hoče vojno, ali je noče. In ali bi imel pogum vprašati danes angleški narod, da bi izvedel, ali hoče, da se vojna podaljša do neskončnosti. Kajti taka je demokracija: odreče v najvažnejših trenutkih. Takrat se več ne vpraša suverenega naroda, takrat se več ne govori o volitvah in o glasovanju. Narod se uvrsti v čete in mora poslušati. Poskusili smo, kar se je dalo, da bi ga primorali, da vztraja v nevtralnosti in da uživa mir in blagostanje. Izredna darila v razburkanem svetu. Ako bi bili ostali nevtralni, ne gledе na nečastnost, bi bili danes v najgroznejši bedi, ker je jasno, da bi nobena izmed obeh strani ne prihitela na pomoč. Toda Mussolini ne bo mogel vzdržati skušnjave, da ne bi zahrbtno zabodel poražene Francije in Anglije, o kateri je mislil, da zanjo ni več nade.« Zdaj bo treba govoriti nekoliko o tem znamenitem »sunku z bodalom«. Vstop Italije v vojno je bil predviden za 5. junij. To je bil moj dan, ki sem ga sam določil in nemški glavni stan nas je prosil iz tehničnih razlogov, o katerih danes ni treba govoriti, naj odložim vstop v vojno do 10. junija. Nihče ni mislil, da bo konec vojne v Franciji tako nagel. Najmanj od vseh pa menda ravno Churchill, ki je nekoliko mesecev poprej občudoval v Parizu mimohod francoske vojske, 14. julija in je vzklikal tej vojski kot najmogočnejši in najsijajnejši na svetu. Toda polom je bil splošen. In z druge strani, ko smo mi napadli, je bila planinska brigada nedotaknjena, skoraj nedotaknjeno letalstvo in predvsem nedotaknjena mornarica. To je zelo važno v vojni, ki se mora razvijati v Sredozemlju, in zato dopuščamo en trenutek zaradi polemike, da smo mi zadali Franciji ta sunek. To bi bil en sam sunek od spredaj na sto sunkov, ki jih je Francija prizadela Italiji zahrbtno v toliko stoletjih zgodovine od Talamona do Mentane. Churchill nadaljuje: »Njegove (Mussolinijeve) blazne sanje o cesarski slavi, njegovo poželenje po osvojitvah in po plenu in brezprimerna surovost njegovega trinoštva so ga dovedle do tega sramotnega in usodnega dejanja. Zaman sem ga opominjal.« (Zbornica se smeje.) Ni hotel razpravljati, brez odmeva je ostal modri poziv ameriškega predsednika v tem kamnitem srcu, če bi bil pa poslušal poziv ameriškega predsednika, bi bil dejal v svoji notranjosti: »Ta mož ima srce iz mavca!« Njegova hijenska čud je prešla vsako mejo dostojnosti in zdravega smisla.

Nizkotnosti in laži

Pravijo, da je ta gospod potomec vojvodske družine in da ima mnogo sinje krvi v svojih žilah. V mojih žilah pa se pretaka čista in zdrava kri kovača. In v tem trenutku se čutim bolj, neskončno bolj gospoda, kakor ta človek, iz katerega ust, smrdečih po alkoholu in tobaku, prihajajo take nečedne nizkotnosti. — »Njegov imperij je šel po vodi.« Zadnja beseda še ni bila izrečena. Jaz vem, da ni niti enega Italijana ki bi ne hotel zopet preživeti spomladi leta 1936. »Smrtni boj stiska v kleščah nesrečno italijansko zemljo. Kaj lahko Italijani napravijo proti temu? Kratek sprehod z dovoljenjem Nemcev vzdolž obale, bežen poset Korziki, krvavo borbo proti junaškim domoljubom Jugoslavije, sijaj neminljive sramote v Grčiji, ruševine v Genovi, Turinu in Milanu.« Zdaj ne sme biti dovoljeno nikomur in torej najmanj pa britanskemu premieru, da količkaj podvomi o vrlinah in junaštvu italijanskih vojakov. Nemški tovariši so prvi, ki to potrjujejo. Poljuben italijanski vojak na kopnem, na morju in v zraku pod dobrim vodstvom in dobro oborožen, se s svojim pogumom, s svojo odpornostjo proti nevšečnostim, s svojo inteligenco ne boji primere z najboljšimi vojaki sveta. »En mož in režim, ki ga je on ustvaril sta povzročila nepregledne nesreče delavnemu ,nadarjenemu in nekoč srečnemu italijanskemu narodu.« Italijanski narod ni bil nikoli srečen. Italijanski narod je veliki neznani narod. Nihče ga ne pozna. O njem so navajali površne in lahkotne črte, toda njegovo globoko narodno bistvo, ki je preživelo največje žaloigre, je neznano temu občinstvu naroda, ki prihaja z vodiči in opazi v našem življenju samo najočitnejše poteze. To je narod, ki ni imel nikoli dovolj kruha. In vsakikrat, kadar smo poskušali napraviti si nekoliko prostora na svetu, smo vedno naleteli na zagrajena pota. Zagrajena pota ne samo v fašistični Italiji, marveč tudi čisti in enostavni Italiji, bodisi tudi Italiji Rudinija, Giovannia Giolittia in Orlanda. Nočejo obstoja Italije, Italije, ki goji sen veličine: hočejo da bi bil italijanski narod ljubezniv, zabaven in postrežljiv. To je sen, ki ga goji anglosaški duh. Na koncu pravi ta gospod, da je »svet angleškega jezika do prihoda Mussolinija imel velike simpatije za italijanski narod.« To je ostudna laž. Kdo je prvi uvedel v zakonodajo plemenske razločke? Bila je to predemokratična zvezdnata republika, bile so to Zedinjene države, ki so ustvarile kot prve razlikovanje med Evropci in Italijani, in kakor bi tega ne bilo dovolj, še med Italijani in Italijani. Tako da so morali biti izključeni od priseljevanja celo Ligurci, to pleme, ki je pred tisoč leti dalo omiko vsemu evropskemu jugozahodu. Zaradi tega bi bil Kolumb odklonjen, obdržali bi ga v karanteni, ako bi se danes izkrcal v Ameriki. In Churchill zaključuje: »Kako dolgo bo trajalo vse to?« Odgovarjam na najslovesnejši in odločnejši način. Trajalo bo do zmage in preko nje. Angleški zgodovinar Carlyle piše: »Dejstvo je, da vse ono, kar delamo, naša vlada in mi in o čemer govorimo, ni nič drugega kakor tkanina laži, hinavstva in praznih formalnosti. Nobeno pleme od Adama dalje ni bilo oblečeno v tako umazane cunje laži, kakor naše. Toda mi jih nosimo okoli s ponosom in s prevzetnostjo, kakor svečeniško obleko, ali kraljevi plašč. Anglež ne sme nikoli govoriti resnice, to je splošno mnenje. Že dvestodvajset let živi Anglija od laži vsake vrste, od glave do nog je zavita v tradicionalno hinavščino, kakor v valove Oceana.« In pesnik Byron je 16. aprila 1820, preden je umrl v Misolunghiju, se mi zdi, zaradi malarije, pisal v Benetke svojemu prijatelju Morreyu: »Angleži so najsramotnejše pleme pod nebom. Hobhouse je odpotoval v Neapelj in tudi jaz bi bil odšel tja za en teden, če bi ne vedel, kako veliko število Angležev se mudi tam. Rajši jih vidim iz izvestne razdalje in samo kak izredni izbruh Vezuva bi me dovedel do tega, da bi lahko prenašal njihovo navzočnost. Žunaj pekla ne poznam drugega bivališča, kjer bi mogel ostati skupaj z njimi. Upam, da nikomur ne bo prišlo na misel, da bi me nekega dne prisilil vrniti se v Anglijo. Prepričan sem, da moje kosti ne bi imele miru v angleški zemlji, da se moj pepel ne bi mogel zmešati s prstjo one dežele. Tudi če bi postopali tako nizkotno, da bi prenesli moje truplo v ono zemljo, bi njeni črvi ne imeli mojega trupla, če bi se temu lahko izognili.« Tako sodijo Angleži sami o sebi, kadar so izven svoje države. In res zadostuje samo podpreti in prelistati zvezke britanske zgodovine v teh zadnjih treh stoletjih, da se najde najpopolnejša zbirka hijen v človeški podobi.

Vrline italijanskih žená

Toda vse italijanske žene so čudovite. Lahko se reče, polne reda in meščanskih vrlin. So v resnici velika neizčrpna zaloga življenjske in moralne sile naroda. Disciplina tega naroda ne more biti načeta od onih, ki jim mi pravimo »nosilci bacilov«. V narodu, ki ima šest in štirideset milijonov duš so razni temperamenti. So vsi odtenki moralnih možnosti. So tudi taki, ki imajo kočljiv, zamotan in bolan živčni sistem. Je razumljivo, da spadajo v kategorijo črnogledov, ki si obvezujejo glavo, ne samo preden so si jo razbili, marveč še preden nastopi daljna grožnja, da jim jo kdo razbije. Ti ljudje so navsezadnje neškodljivi. Verujejo vse in pozabljajo vse. Imam brošuro z naslovom: »Dokumenti človeške bedastoče« in v njej so zbrani vsi glasovi, ki prihajajo do vas in do mene. Ali se ne spominjate n. pr. pred žetvijo tedna junakov? Ves teden bi italijanski narod ne smel jesti kruha in bi moral doprinašati to žrtev v slavo junaštva naših vojakov. V izvestnem trenutku pa se je pojavil glas, da je treba sprejeti, nekateri so dejali dvesto, drugi šeststo, en milijon ali dva milijona Nemcev, evakuiranih in bombardiranih mest (skoraj bi se reklo, da je to narobe svet). Nazadnje sem oni večer, ko sem odločil izkrcanje na Korziki, podvzel običajni upravni ukrep ter sem zaprl telefone. Takoj se je raznesel glas: Tisti gospod, ki mu je v tem trenutku čast govoriti pred vami, je umrl pod nožem nespretnega operaterja, ki bi kasneje gotovo dejal, da se je operacija popolnoma posrečila, da pa je bolnik ni prenesel. Za vse daje italijanski narod, od katerega ne smemo zahtevati onega, kar že sam daje iz proste volje, to je svojo disciplino, svoje razumevanje in svoj duh požrtvovalnosti.

Če je kje dežela, ki zasluži podobne pridevke, če je kje dežela, ki je izpustila iz verige hijene po vseh kotih zemlje da pijejo kri celih pokolenj, da se okoriščajo z vsemi bogastvi, da nakradejo vse zlato, je ta dežela Anglija. Ali so Italijani morda pozabili nizkotnost admirala Horacia Nelsona, ki je dal obesiti na jamboru glavnega jadra svoje »Minerve« napolitanskega admirala Caracciolo, potem ko ga je prej še izdal? Ali so morda pozabili, da sta bila brata Bandiera ustreljena, ker je angleška vlada, ki je cenzurirala Mazzinijeva pisma, sporočila burbonski vladi, da so se ti vrli domoljubi izkrcali na ozemlju Kalabrije? Ali so pozabili, da je Anglija leta 1859. (v zvezi s svojo pomočjo v dobi italijanskega risorgimenta) grozila z bombardiranjem Genovi, ako bi Piemont obenem s Francijo napovedal Avstriji vojno? Gospodje, ne vodi se vojna brez sovraštva do neprijatelja. Ne vodi se vojna, ne da sovražimo neprijatelja od jutra do večera ter vse ure dneva in noči, brez širjenja tega sovraštva in ne da bi to sovraštvo postalo notranje bistvo nas samih. Treba se je enkrat za vselej iznebiti vseh napačnih občutljivosti. Imamo proti sebi suroveže, barbare. Rim, ki je bil tudi usmiljen po zmagi, je bil neusmiljen, kadar je šlo za obstoj rimskega naroda. Zato je treba reagirati z največjo odločnostjo proti vsem namenom, ki bi hoteli oslabiti naš duh ter napraviti napačno podobo italijanskega naroda, češ da je slednji zmožen samo nežnih stvari. Če je kje kak narod, ki je bil zelo trd v stoletjih od zgodnjega srednjega veka (na žalost smo bili zelo trdi med seboj) je to italijanski narod. In šel po padcu slavne firentinske republike (toda tudi takrat je že bila neka peta kolona pod poveljstvom Malateste Baglionea), se začenja razdobje nebojevitosti Italijanov, razen v Piemontu. Od takrat se je med arkadio, baleti in petjem razširila po svetu običajna rečenica, da se mora Italija baviti samo s čopiči, dleti in godali. Povedal vam bom stvar, ki vas bo iznenadila. Nekaj gorostasnega, morda celo krivoverskega. Rečem vam, jaz bi rajši imel v Italiji manj kipov, manj slik v muzeju in več zastav, uplenjenih sovražniku. Italijanski narod današnjice je obžalovanja vreden v vseh slojih, od aristokracije do malega človeka. Ne more se več zahtevati od italijanskega naroda. Ne morejo se zahtevati navdušene manifestacije v stalnem zaporedju. V resnici bi hotel poznati oni narod, ki lahko v tej vojni manifestira vzdržema. Navdušenje je lirični moment življenja posameznika in je lirični moment nujno zelo redek v življenju naroda. Ako bi poznal človeka, ki bi bil navdušen od jutra do večera ter v vsem svojem dejanju in nehanju, bi začel dvomiti nad njegovo pametjo. Italijanski narod dela, je discipliniran ter ni nikoli izvršil kake sabotaže. Nikoli ni bilo niti najmanjšega znaka za demonstracije proti vojni. Samo neka ženska, ki je ne imenujem, ker ne zasluži tega, ker bi se ji morda dalo preveč časti, (saj se je našel človek, ki je uničil svetišče Diane Efeške, da bi bil ovekovečen v zgodovini), samo neka ženska v Genovi »pravim«, je kričala, da hoče mir. Jaz mislim, da ta njena želja ni vsebovala nič nečloveškega. Kasneje se je ugotovilo, da je imela na prstih obilico prstanov, zato se lahko misli, da je pripadala onemu sloju, ki so jih v časih Ciompov v Firenzi imenovali tolste ljudi.

Ta vojna je posvečena

Italijanski narod si je popolnoma svest te vojne. To ni samo potrebna vojna, marveč je vojna, ki jo proglašam za posvečeno in katere se nismo mogli na noben način ogniti. Naš položaj nam nalaga vedno tole izbiro: ali gremo z enimi, kadar se hoče rešiti vprašanje naših celinskih meja, ali z drugimi, kadar se hoče rešiti vprašanje naših pomorskih meja. Velik narod, kakor je italijanski, ne more oklevati in mi smo ponosni, da sodelujemo v tej orjaški borbi, ki je določena, da izpremeni svet v zemljepisnem, političnem in duhovnem pogledu. Napovedi za bodočnost ne ljubim. V ostalem je govorjenje o mirovnih namenih brez pomena. Pustimo to besedičenje našim neprijateljem. Lahko samo omenimo, da oni varčujejo s točkami: od štirinajstih točk imamo samo še štiri. To je že nekaj. Toda zadnje izkustvo nas mora poučiti.

Z ramo ob rami z Nemčijo

»Mislim, da jih je malo med nami, ki niso šli gledat Wilsona, ko je prispel v Evropo. Zdelo se je, da prihaja Mesija. Imenovali smo ga celo za rimskega meščana. Potem je ta mož odšel v Ameriko. Ni hotel več sodelovati v onem Društvu narodov, ki ga je sam ustanovil. Ni hotel več maševati v onih svetiščih, ki jih je sam zgradil in to je bila morda najbolj inteligentna poteza njegovega življenja. Končno se je nekega dne izvedelo, da je bil sprejet v okrevalno kliniko za živčne bolezni. To je puritanski izraz, da ne rečemo, kakor navadno pravimo preprosti ljudje, norišnica. Tudi cilji v tem razširjevanju vojne, cilji teritorialnega in političnega značaja, so izgubili nekoliko na svoji važnosti. Sedaj gre za večne vrednote. Gre za biti ali nebiti. Danes je v resnici v teku silovita borba med dvema svetovoma. Nikoli ni zgodovina človeštva videla sličnega prizora, prizora, v katerem smo mi med velikimi soudeleženci. Naloga trenutka je edino tale: bojevati se! Bojevati se, skupno z našimi zavezniki, bojevati se ramo ob rami z Nemčijo, tovarištvo med nami in Nemci postaja vsak dan globlje, postaja način skupnega življenja. Smo dovolj sorodni in dovolj različni, da se razumemo, da se vzajemno spoštujemo, da zlijemo v eno vse naše sile, ko je stvar enotna. Ne smemo si več delati razlike: saj jih tudi naši sovražniki ne delajo. Oni hočejo uničiti fašizem in pod to besedo razumejo vse gibanje evropske mladine, razumejo narodni socializem, razumejo naš fašizem, razumejo falangizem, razumejo države in narode, ki so se osvobodili ideologij nesmrtnih načel. Nihče si ne dela ustvare o tem, kaj bi bila »Pax Britannica«. »Pax Britannica« bi bila s sto pomnožen Versailles. Britanci se vojskujejo z enim samim namenom. Hočejo potlačiti svet v položaj, v kakršnem je danes Indija. Hočejo, da vse človeštvo dela, da bi dalo sto let mirnega življenja Britancem. Hočejo svet sužnjev, da zajamčijo angleškemu narodu njegovih pet vsakodnevnih prebav. Zdaj tovariši, se je treba bojevati za žive, treba se je bojevati, da bi žrtev naših mrtvih ne bila zaman. Da bi ne bila zaman žrtev onih, ki so padli v skvadrah, onih, ki so padli v etiopski vojni, v španski vojni in v sedanji vojni. Štiriintridesettisoč fašistov, med katerimi je tisočpetstvo starešin. Oni, ti mrtvi nam zapovedujejo z ukazujočim glasom, boriti se vse do zmage.

Z vnetim ploskanjem so pozdravljali konec Ducejevega govora. Zborovalci so bili pokonci ter dolgo vzklikali: DUCE! DUCE! Duce je zapustil govorniški oder, narodni svetniki pa so vstali s sedežev ter prihiteli v polkrog pred vrsto vladnih sedežev in z vročim vzklikanjem izkazovali svojo vdanost Ducetu. Nato so zapeli »Giovinezzo«.

Dnevno povelje fašistične zbornice

Predsednik zbornice je naznanil, da so narodni svetniki Paolucci, Del Croix, predsednik Zveze invalidov Igliori, Rossi Amilcare, Lunelli, Cobolli Gigli, Ferretti di Castel Ferretto in Garibald Ezio predlagali naslednje dnevno povelje:

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Duce in italijanski narod sta nerazdružna enota

Berlin, 2. decembra. AS. Na današnji konferenci tiska v nemškem zunanjem ministrstvu so prečitali dolg izvleček iz Ducejevega govora. Predno je načelnik tiskovnega urada v zunanjem ministrstvu prečital poročilo, je rekel:

»Prvi, neposredni vtis lahko izrazim najpreprosteje: govor je velikanski.«

Popoldne so v pristojnih krogih izjavili, kakor sledi:

»Tudi tokrat jasne, točne, odločne Ducejeve besede ne rabijo posebnih pojasnil, razlag in komentarjev. Vsak stavek, vsak izraz, vsaka beseda, so nad vse prepričljivi v zgovornosti. Vsi, prijatelji in sovražniki, so lahko ugotovili najvažnejše prehode, prav tako pa pomen ironičnih omemb in gotove sarkazme. Te zavrnitve Churchilla niso mogle biti bolj razdiralne: to je bil edin način, ki ga je angleški predsednik vlade zaslužil.

Pritrjevanje in navdušeno ploskanje članov zakonodajnih odborov fašistične korporacijske zbornice je hotelo izraziti in je izrazilo čustva, ki preveva ves italijanski narod, zlasti pa se je s tem potrdila odločna volja vojskovati se do zmage, ki ne more izostati.

Zadnje izdaje večernih listov so objavile govor pod velikimi naslovi čez celo prvo stran. Podčrtani so glavni odstavki, zlasti pa tisti, ki se nanašajo na Churchilla. Poudarjeno je tisto, kar je Duce rekel o vojni z boljševiško Rusijo in o Franciji. Sarkastična ugotovitev o tistem, kar se je zgodilo v Tulonu, je enkrat za vselej obračunala z grotesknimi trditvami anglosaksonske propagande.

»National Zeitug« komentira s tem v zvezi: »Bil je res ljubek prizor ta napor Francozov, Anglosaksoncev in še celo Švicarjev, ki so v lastni potopitvi francoskega vojnega brodovja v tulonskih vodah hoteli videti »junaško žalogro«. Kar se tiče Francije, je jasno, da smo zopet pred tako številno samoprevaro, zadnjo te vrste, ki je vrgla francosko ljudstvo v moralni propad, v katerem je sedaj.«

Kar pa se tiče Churchillovih groženj italijanskim mestom, pa se v Berlinu poudarja, da je Churchill tokrat ponovil isto, kar je storil pred letom dni na naslov Nemčije: kapitulirati ali pa se dati bombardirati.

Zastopnik zunanjega ministrstva je izjavil, da ni njegova naloga, da bi se izrekel o Italiji: na splošno se lahko podčrta, da Churchill še ni razumel, da Os ni vsota dveh narodov, ampak blok vzajemnih energij in sil. Grožnje proti enemu narodu, so grožnje proti drugemu narodu. Zveze enega naroda so zveze drugega naroda. Kakor Nemčije ni mogoče razumeti brez narodnega socializma, tako je italijanski narod z Ducejem nerazdružljiva enota. Vemo, da bo Churchill brez pridržkov skušal uresničiti svoje grožnje. To ve tudi italijanski narod. Bombe angleških letal so razrušile v italijanskem polotoku neprecenljive vrednosti in dragocenosti, zaklade umetnosti, ki jih je italijanski narod s svojim genijem ustvaril v stoletjih. Tak narod, kakor je italijanski, se nikdar ne bo odrekel svoji časti. Na napade na svojo čast je italijanski narod vedno odgovoril z mobilizacijo vseh svojih sil odpora in s povečanjem energij. Eden, ki je neposreden sodelavec Churchillov, s tem v zvezi ne more pozabiti na tisto izkušnjo, ki jo je doživel s sankcijami. Sedaj skuša ponoviti tisto, s čimer je tako žalostno propadel pred nekaj leti. Italijanski narod obenem z nemškim narodom ve, da je posest tolikih čudovitosti in umetnostnih zakladov nekaj izrednega: ve pa tudi, da je poleg posesti čudovitih cerkva in palač še važnejša narodna čast in volja naroda, ki je v fašizmu našel svoj največji izraz. Angleži bodo lahko uničevali cerkve, palače, zaklade najstarejše italijanske civilizacije, vendar pa ne bodo mogli upihniti političnega plamena obnove, s katerim si je italijanski narod pridobil svojo bodočnost. Tudi napadi angleških bombnikov se bodo razbili ob smislu italijanskega naroda za čast.

(Nadaljevanje z 2. strani)

»Zbornica fašijev in korporacij je slišala vzvišeno in krepko Ducejevo besedo v odgovor na gnusno laž in grožnjo sovražnikov ter dviga svojo ponosno in hvaležno misel proti junakom, ki so padli na vseh bojnih poljih za obrambo in veličino domovine. Pozdravlja hrabre italijanske vojake, slavna mesta ter neukrotljivo ljudstvo, ki ga je sovražnik vzel za tarčo ubijalskega in ugonabljajočega nasilja. Znova podkrepljuje trdno voljo italijanskega ljudstva, da bo nudilo odpor in se bojevalo v neomajni gotovosti zmage. (Vneto in dolgo ploskanje.)«

Nar. sv. Paolucci je takole prikazal dnevno geslo:

Tovarišiti Dnevno povelje, ki so ga razni tovariši z menoj vred predlagali in katerega besedilo je predsednik prebral, s svojim jedrnatim jezikom gotovo odgovarja soglasnemu čustvu vseh vas. Po čudovitem govoru, ki smo ga poslušali z ginjenostjo in ponosom, in v katerem so znova oživela kruta dejstva in stvarnost, ki smo jim mi priče in soudeleženci, nemara ni treba več nobenih razlag. Vendar je potrebno, da v tej zbornici, četudi po besedah enega najskromnejših izmed vas, nakratko znova potrdimo našo neuklonljivo voljo do boja in do končne zmage. Italijanski narod je dobro premeril prepad, v katerega bi padel, če bi mu pošla moč do odpora. Naše življenje in življenje naših sinov bi se sprevrglo v neizrekljivo bedo. Narod ve, da bo borba dolga, trda in huda, da bo zahtevala žrtve, trpljenja in bolečine. Toda prav tako ve, za kaj sploh gre: **Ne za srečo ljudi, marveč za življenje dolgih pokolenj.**

Predolgo so nas varali in zasmehovali tisti, ki se po eni strani prilizujejo, po drugi strani pa nam groze in nas bi radi zapeljali na pot brezčastja in divjosti.

Fašizem se je rodil iz teh krivic tedaj, ko so bile vse žrtve zaman, ko smo bili silno razočarani in ko je trpkost trpljenja dvignila naša srca. Ne, ne, mi se ne bomo uklonili! (Dolgotrajno ploskanje.) Sovražnik lahko razruši naša mesta, ki so bogata umetniških spomenikov, lahko mori neoboroženo prebivalstvo in lahko po tolikšnih porazih doseže kak krajevni uspeh. Toda nas bo našel vse skupaj združene v eno, pripravljene boriti se do zadnje kaplje naše krvi. (Dolgotrajno ploskanje.) Nedvomno je, da bo zmaga nagradila tistega, ki jo bo znal zaslužiti. Izven dvoma je, da si jo bomo mi znali zaslužiti. **Mi bomo ostali trdni, strnjeni in se bomo trdovratno borili. Naš dan pride! V naših srcih živi plemenita podoba Italije, epična slika borbe za risorgimento, Italija od Piave pa do Vittoria Veneta, Italija sankcij, Italija mučenikov in junakov! Njen visoki glas nas kliče. Mi ga slišimo v dnu svojega srca, ko pozivlje k zboru vse neizčrpne sile našega naroda. To naj ve in glede tega naj si sovražnik ne dela utvar. Mi smo na nogah, prav vsi pokonci, v borbi za veličino in slavo domovine!** (Navdušeno in dolgotrajno pritrjevanje.)

Predsednik zbornice je nato zaključil sejo in odredil pozdrav Duceju! Zbornica je znova zapela himno »Giovinnezzo«. Duce je zapustil dvorano med vročimi pozdravi in vzklikanjem, ki ni hotelo ponehati. Vsi so ga pozdravljali: Duce! Duce!

Seja je bila zaključena ob 12.30.

Poslanica stranke Duceju

Vodstvo stranke je imelo v beneški palači pod predsedstvom Duceja od 17. do 18. ure svoje zasedanje. Čim so se polegle manifestacije za Duceja, ko je vstopal v dvorano, je prebral tajnik stranke sledečo poslanico:

»Duce! Zvezni tajniki vse Italije, zbrani na na sestanku v Liktorskem domu, ki so poslušali Vašo visoko besedo, Vam v imenu vseh Črnih srajc izrekajo svojo zahvalo in ponavljajo svojo zvestobo. Italijanski narod, ki živi že nad 20 let v junaški brazdi Vaše ideje, z največjim navdušenjem, ki ga je dvignilo na dostojno mesto v svetu, Vam zagotavljam, da odmeva ta zgodovinska ura Domovine v vseh srcih in vseh žilah ter da se istoveti z Vašo gotovostjo. Okrog Vas se prepričan in zvest zbira narod ki v Vas veruje, ker ve, da ga vodite z umom in srcem po poti časti in veličine.

Stranka, srce italijanskega naroda, posvečuje to resnico s krvjo tisočev in tisočev padlih, potrjuje Vam svojo udanost in izkazuje Vam svojo ljubezen s tem, da je dala Domovini v orožju življenje Fašistov, ki ste ga Vi izoblikovali in oplemenitili tako, da je edino vredno, da ga živimo. Proti glumaškemu brbljanju onega, ki goji sramotno utvaro, da je mogoče uničiti Italijo, je ves naš narod pripravljen na sleherno odpoved in na sleherno žrtev trdno uverjen v svojem sklepu, da se bori do svoje zmage.

To Duce Vam preko Zveznih tajnikov izpovedujejo Črne srajce Italije. Po njih govori narod, narod vojnih jarkov, narod mest in vasic, govori Vam in Vas prosi, da bo Vam smel spet in spet reči, da se italijanski narod v Vas in preko Vas smatra za činitelje zgodovine.«

Poslanica je dala povod za ponovne navdušene pozdrave Duceju. Minister Vidussoni je nato podal obsežen pregled o delovanju stranke v zadnjih mesecih. Nato je povzel besedo Duce.

Silni odmevi Ducejevega govora

Stockholm, Budimpešta, Madrid, Lisbona, Zagreb o mogočnih Ducejevih besedah

Stockholm, 2. dec. AS. Vsi švedski večerni listi obširno prinašajo Ducejev govor ter primerjajo njegove izjave z zadnjimi tendencioznimi poročili angleške propagande. Čut uravnovešene objektivnosti ter istočasno nezlomljive vere v svetlo usodo italijanskega ljudstva izžareva iz poročil švedskih dopisnikov, ki še enkrat pričajo o visokem duhu, s katerim italijansko ljudstvo prenaša trdo in težko vojno dobo, v kateri sedaj prnaša poglavitno breme. »Aftonbladet« piše, da tako Washington kakor London gotovo nista najboljši opazovališči, kar se tiče pogojev notranje italijanske fronte. Kar so te dni poročale angleško-ameriške radijske postaje o Italiji, je tako bedno in robato ter zahteva največjo rezervo in skepticizem. 20 let fašizma ni bilo za italijansko ljudstvo zaman ter je utrdilo v njem značaj in odpornega duha.

Budimpešta, 2. dec. AS. Ducejev govor je naletel na velik in neposreden odmev v vsej Madžarski. Večerni listi so ga objavili na prvih straneh pod mastnimi naslovi. Poluradni »Budapesti Etersito« pripisuje izreden pomen Ducejevim izjavam, katerih močna vsebina je podrla grad umetnih laži angleške propagande. Italijansko ljudstvo je bolj kakor kdaj na nogah proti sovražniku, čigar barbarski nagoni se razlivajo na neoboroženo ljudstvo ter na njegove spomenike tisočletne rimske civilizacije. Naj bodo anglosaške grožnje še tako bedaste in velike, vendar ne bodo mogle zlomiti neuklonljive volje italijanskega naroda za nadaljevanje vojne, v kateri si hoče priboriti mesto, ki mu v svetu pripada. Italijansko ljudstvo se ni dalo preplašiti z divjimi grožnjami gospoda Churchilla. Ducejeve besede jasno in določno izražajo neukročeno voljo vsega italijanskega naroda, nadaljevati vojno do zmage. Beseda Rima, piše »Magyarorszag«, bo zbudila v svetu velikansko zanimanje. Duce, največji Italijan sedanje dobe, je odgovoril na neocenljiv govor angleškega ministrskega predsednika z rimsko močjo ter z neprimerljivo plemenitostjo jezika. V luči Ducejevih izjav, ki vsebujejo moško moč in moško odkritost, je jasno, da bo italijansko ljudstvo, ki je že neštetokrat preizkusilo svojo moč in junaštvo, nadaljevalo borbo z resno disciplino in železno voljo. Madžarsko ljudstvo je ponosno, da je lahko sosed italijanskega ljudstva ter da se lahko bori za uresničenje novega evropskega reda, ki ga hočeta Duce in Hitler.

Madrid, 3. dec. AS. Ves španski tisk objavlja najširše izvlečke iz Ducejevega govora in zlasti podčrtava s posebnimi velikimi naslovi, da je Italija neomajno odločena nadaljevati boj do končne zmage in sicer ob strani Nemčije in Japonske. Zelo vidno je podan tudi obračun italijanskih bojnih sil, ki jasno dokazuje življenjsko silo italijanskega vojnega deleža. Španski krogi tudi poudarjajo, da sloni Ducejev odgovor Churchillovim grožnjam na temelju neovržnih številk, prav tako pa poudarjajo, da so Ducejeve besede varno poroštvo neovržne italijanske volje, zoperstaviti se sleherni žrtvi in oslabiti sovražnika. Prav tako pa tudi vsi soglasno občudujejo moško Ducejevo iskrenost in poudarjajo, da nobena sovražna propaganda ne bi mogla omajati trdnosti italijanske fronte, ki se vedno zaveda vsega in pozna vso resnico.

Lizbona, 3. dec. AS. Dasi je bil Ducejev govor prišel popolnoma nepričakovano, se je italijanska kolonija v celoti hitro zbrala okoli radijskega aparata in s strastnim zanimanjem sledila Ducejevim besedam.

Portugalski tisk objavlja obsežen izvleček Ducejevega govora in sicer pod zelo lepimi naslovi. V teh poročilih zlasti poudarja Mussolinijev odgovor Churchillu in italijanski sklep, nadaljevati boj na strani Nemčije in Japonske.

Zagreb, 2. dec. AS. Globok vtis je naredil na politične in diplomatske kroge v Zagrebu, kakor tudi na široke množice občinstva velik Ducejev govor, ki ga smatrajo za krepak odgovor na zverinske napade angleškega letalstva na italijanska mesta ter na Churchillove napade na samo osebo Mussolinijevo ter najslovesnejše zagotovilo neutrudljivega duha italijanskega naroda. Ta govor je iskren, jasen in poln vere, ne more nikomur na svetu, ki ima možgane, nuditi priložnosti za kakršno koli slepomišenje ali za dvoumno razlago. Tako sodijo zagrebški vladni krogi. Izredne izdaje dnevnikov so v prvih popoldanskih urah objavile obširen izvleček Ducejevega govora, kakor so ga sprejele od agencije Stefani, na prvih straneh med Ducejevimi slikami in pod nadvse vidnimi naslovi. Ker je bilo pozno, še niso bili objavljeni drugi komentarji.

Položaj na vzhodu

Berlin, 3. dec. AS. O položaju na vzhodnem bojišču je mednarodna obveščevalna agencija izvedela naslednje v vojaških krogih:

Med krvavimi boji so boljševiki na nekaterih točkah severnega in centralnega odseka na južnem bojišču dosegli nekaj krajevnih uspehov, tako v bližini Deminanska in v pokrajini Belvij. Izredno krvave izgube in uničenje ogromnih količin vojnega gradiva so jim preprečile, da bi izrabili izvedene krajevne prednosti. Boljševiške sile so pri Velikiji Luki skušale prodreti skozi nemške črte, pa so bile brez težav odbite. Odbile so jih nemške rezervne čete. Ta dan so boljševiki izgubili nad 117 tankov, 22 od teh pa je bilo uničenih od letal. Ostalih 95 pa je bilo uničenih med hudimi boji, ki so jih izvedle nemške naskakovalne čete in grenadirji. Na srednjem odseku so bombna letala dosegla še druge uspehe, ko so bombardirala kolone na pohodu in boljševiške postojanke. Močan boljševiški poskus prodora v obrambni nemški sestav severnovzhodno od Rževa je propadel zaradi napada svežih nemških čet. Boljševiki so v nemških rokah pustili mnogo ujetnikov in velike količine raznega vojnega gradiva. Iz zaslišanja ujetnikov se vidi, da so neprestani napadi nemških bombnih letal povzročili hude izgube v moštvu in gradivu.

V odseku pri Stalingradu je bojevniška delavnost popustila zaradi velikih izgub prejšnjega dne. Nemške postojanke so bile večkrat napadene tako na severu kakor na jugu od mesta, vsi ti napadi pa so bili brez težav odbiti.

Omejitev železniškega prometa v Turčiji

Ankara, 3. decembra. AS. Osebna potovanja po železnici so zelo omejena. Kdor bo hotel potovati z osebnim vlakom, bo moral imeti potno dovoljenje. To dovoljenje pa bodo izdajale oblasti samo v slučaju izredne potrebe.

Nesreča španske letalke

Madrid, 3. dec. AS. Katalonska letalka Carmen Alano, ki je bila zelo znana v vseh športnih krogih, se je hudo ponesrečila. S svojim turističnim letalom se je dvignila z letališča Prat de Ilebrega. Iz neznanih vzrokov pa je letalo kmalu nato treščilo na tla. Letalka je bila nevarno ranjena in so jo v brezupnem stanju prepeljali v bolnišnico.

General Franco se je vrnil v Madrid

Madrid, 3. decembra. AS. Po obisku v gradu Alfaieria v Saragosi je general Franco snoči odpotoval v Madrid. Na postaji mu je prebivalstvo priredilo navdušene manifestacije. Ob cesti, ki vodi iz Saragose v Madrid, se je v množicah zbiralo prebivalstvo in generalu Francu navdušeno vzklikalo.

Število žrtev požara v Bostonu narašča

Buenos Aires, 3. dec. AS. Dnevniki poročajo iz Bostona, da je mnogo ranjencev zaradi hudih poškodb in ran med strahotnim požarom v nekem nočnem zabavišču podleglo. Tako je število smrtnih žrtev te nesreče naraslo na 500 oseb. Nad 60 ranjencev je še v bolnišnici.

Mussolinijeva beseda obsega misel vsega naroda

Sofija, 2. dec. AS. Velik Ducejev govor je imel velikanski odmev v političnih krogih in v sofijskem tisku. Prvi list, ki je objavil zelo obširen izvleček Stefanijev, je uradni večernik »Večer«, ki ga je objavil z naslovom čez celo stran in mu dodal naslednji komentar. Voditelj fašistične Italije je imel velik govor izrednega političnega pomena. Govoril je odkrito in z največjo odločnostjo, v slogu vojaka. Italija, ki se je vedno pogumno borila za svoje ideale, bo tudi tokrat dosegla zadoščenje za svoje nedotakljive pravice. V Mussolinijevi besedi je vsebovana danes misel vsega italijanskega naroda. Ducejev govor je vreden odgovor na bedno Churchillovo blebetanje. Združena s svojimi zavezniki trojne zveze in protikomunističnega pakta v borbi na življenje in smrt bo Italija znova prispevala k uresničitvi in prihodu novega ter pravičnega mednarodnega razdobja. Nobena sila sveta, noben dogodek ne more Italije odtrgati od začrtane poti. Italijansko ljudstvo kakor vedno koraka z nezlomljivim pogumom k uresničenju svojega velikega zgodovinskega poslanstva; končna zmaga nad anglosaškim bogatastvom in nad boljševizmom. — V nekem drugem članku piše ta list: Duh italijanskega naroda je vedno na višku. Churchill, ki danes grozi, je isti igralec, ki se je pred vstopom Italije v vojno, obrnil na njeno ljudstvo kakor sirena. Barbarski bombni napadi na italijanska mesta kažejo, da Angleži niso razumeli odporne sposobnosti v borbi ter žrtev Italijanov. Borba, grožnje, težave vseh vrst bodo le utrdile voljo do borbe v celotnem italijanskem ljudstvu. Italija je danes duhovno in vojaško močnejša kakor preje.

Ljudstvo posluša Duceja

Rim, 2. dec. AS. Italijansko ljudstvo je včeraj zopet poslušalo Ducejevo besedo, ki pomeni zgodovino in usodo domovine. Z italijanskim ljudstvom vodi cela Evropa odločilno borbo za svoje življenje in svojo civilizacijo; tudi ona je poslušala ta svetal in mogočen govor. Čeprav je radio le malo prej naznanil ta dogodek, se je vendar vse italijansko ljudstvo ob napovedani uri zbralo okoli zvočnikov. Tako so se v vsakem mestu po ulicah nabrale nenadne gneče, po sedežih fašijev, po trgih, trgovinah in vseh lokalih, kjer so imeli radio se je trlo ljudi, željnih slišati besedo velikega Vodje, ki z odličnim utripom vodi narod v tej najvišji preskušnji, v kateri se v gigantski in vzvišeni borbi bori za varnost svoje lastne bodočnosti, za dobrobit bodočih rodov in zato, da bi dal svetu nov red, temelječ na pravi svobodi in pravi pravičnosti. Ducejeve besede so poslušali drugo za drugo z versko pozornostjo. Njegov močan in rezek glas je posebno donel v nekaterih delih govora, v besedi prezira do sovražnikov, ki potem, ko so poskušali Italijo izstradati, danes zaman skušajo ukloniti isto Italijo ter zlomiti njeno voljo. Utripal je v pravičnem ponosu, kadar je govoril o neprekosljivem junatvu naših vojakov, o doseženih zmagah, o resni disciplini ter o trdni odločnosti prebivalstva bombardiranih mest, o čudovitem primeru združenosti moči in odpora, ki ga nudi celotno italijansko ljudstvo, pripravljeno na katero si bodi žrtev in odločeno boriti se tesno strnjeno okoli svojega voditelja do gotove zmage.

V Milanu se je po vsem mestu bliskovito razširila novica, da bo govoril Duce in je povzročila mrzlično pričakovanje. Ko je radio napovedal važno zasedanje zbornice fašijev in korporacij, je na tisoče radijskih aparatov prenašalo tudi v hišah ter v javnih lokalih, po ulicah in po trgih pred velikansko množico ljudstva odmev precizne, dokumentirane in navdušene besede Voditelja fašistične Italije.

14

CESARICA S TRPEČIM SRCEM

Elizabeta ga je kmalu prepričala, da mora Madžarska pod habsburškim žezlom najti način za svoje narodno in politično uveljavljenje. Ona je bila tista, ki mu je izrazila željo, da mora biti posredovalec med dunajskim dvorom in madžarskimi rodoljubi. Šla je še dalje! Franca Jožefa je pregovorila, da mora Andrassyja imenovati za zunanjega ministra, tedanjega zunanjega ministra Mensdorfa pa spoditi, ker je zakrivil toliko napak in zmot. Tako je dne 15. julija pisala cesarju:

»Pravkar sem se med štirimi očmi pogovarjala z grofom Andrassyjem. Popolnoma svobodno mi je razložil svoje misli. Jaz sem njegove misli razumela in nikakor ne dvomim, da bomo rešeni, če boš tudi ti razumel njegove misli in mu popolnoma ter resnično zaupal. Rešeni pa ne bomo samo mi, ampak tudi monarhija in Madžarska. Zato pa je potrebno, da se Ti sam z njim pogovoriš in sicer takoj, ker se položaj lahko vsako uro spremeni. Prav gotovo bo mnogo tvegal v vlogi, ki jo je prevzel. Zagotavljam Ti pa, da Ti bo dal na razpolago vso svojo odločnost in ves svoj vpliv. V imenu najinega sina Rudolfa Te prosim, da ne zamudiš te zadnje prilike... Ko boš prejel to pismo, mi brzojavi. Potem bo Andrassy takoj odpotoval na Dunaj. Če pa ne boš uslišal moje prošnje, tedaj je ne bom več ponovila, pač pa bom po pravici rekla Rudolfu: Storila sem, kar je bilo v moji moči in si ničesar ne očitam.«

Te prošnje so ga omajale in vkljub silnemu odporu svojih ministrov, članov družine, zlasti pa nadvojvodinje Zofije, je cesar pristal na to, da bo sprejel Andrassyja in Deaka.

Počasi so se začela pogajanja med Dunajem in Pešto.

V novembru so bila sprejeta temeljna načela za sporazum. Dogovorjeno je bilo, da bo Avstrija dvojna monarhija in sicer dedna v vladarski hiši Habsburžanov. Ta pogodba je Franca Jožefa rešila velike težave. Ni se več bal, da bi monarhija razpadla. Pred dedači in predniki je rešil svoj ugled.

Dne 17. februarja 1867 je bilo sestavljeno posebno ministrstvo za Madžarsko. Predsednik je bil grof Julij Andrassy.

Štiri mesece pozneje, dne 8. junija 1867 sta bila madžarski kralj in kraljica v bleščečem sijaju kronana v Budimpešti. Ves madžarski narod je prepeval hosana. Apostolsko kraljestvo je bilo obnovljeno. Obnovili so se slavni časi svetega Štefana in svetega Ladislava. Madžari so besneli od veselja. Elizabeta sicer ni marala bučnih slovesnosti, vendar pa je bila ginjena, kajti Madžari so ravno njej najbolj vzklikali. Manj je bilo vzklikov »Živel kralj« in še te so prevpili vzkliki »Živela Eržebet!« Višek slovesnosti kronanja pa je bil zajet v trenutku, ko je kralj pozdravil s križem meča. Takoj po kronanju v cerkvi je Franc Jožef zajahal konja in se podal na hribček zemlje, ki so jo prinesli iz vseh madžarskih pokrajin. V sredini se je vzpel kar najvišje mogoče in s širokim zamahom napravil štiri velika znamenja križa na vse štiri strani sveta. Nekdo od navzočih je popisal ta veličastni trenutek Elizabeto: »Stala je v tribuni, ki je bila vsa v belih in modrih rožah, barvah Bavarske. Nikdar je še nisem videl tako lepe. Pod diademom je bila bleda kot marmor in gledala je tako žalostno, kakor da bi bila začarana.«

Pokroviteljstvo Elizabete je Andrassyja privedlo še zelo daleč. V letu 1871 je postal minister cesarske in kraljevske hiše in skupni zunanji minister. V letu 1877 je podpisal tajno pogodbo z Rusijo in tako odprl Avstriji pot na Balkan. Naslednje leto je dualistično monarhijo zastopal na kongresu v Berlinu. On je bil tisti, ki je habsburški monarhiji prinesel zadnji slavni politični uspeh z zasedbo Bosne in Hercegovine. Zasedba teh dveh pokrajin je Franca Jožefa silno razveselila, ker ga je potolažila za izgubo lombardskega in beneškega kraljestva. Tako ob smrti ne bo zapustil manjše dedščine, kakor pa jo je dobil. Njegovi predniki ga pred svojim sodiščem ne bodo obsodili...

Slovesnosti na Madžarskem so se končale v splošnem veselju in Elizabeta je postala na Madžarskem izredno priljubljena.

Vladarska dvojica je odpotovala v Ischl na daljše počitnice.

Komaj sta prispela tja, ju je že dohitela žalostna novica. Cesarjev brat, romantični in zapeljivi Maksimilijan, ki se je dal speljati na mehiški prestol, je bil ustreljen v Queretaru.

Tekmovalni natečaj za zvišanje kmetijske proizvodnje

Z odločbami odloka predsednika vlade je odrejeno med kmetovalci Ljubljanske pokrajine tekmovanje v državnem natečaju za povečanje kmetijske proizvodnje. Prošnje za uvrstitev v tekmovanje, kolkovane s 6 Lir, se morajo predložiti Pokrajinskemu kmetijskemu inšpektorata v Ljubljani, Puccinijeva ulica 9, do 31. januarja 1943/XXI.

Glavni predmeti natečaja so sledeči: žita, krompir, stročnice za zrnje, sladkorna pesa, krmske rastline, pa tudi živinoreja s posebnim ozirom na proizvodnjo mleka. Kmetovalci se udeležijo tekmovaja s celotnim gospodarstvom in njega organizacijo, ki se z njim prijavijo.

Najmanjša površina posestva je določena na 3 ha.

Denarne nagrade za pokrajinsko tekmovanje so razdeljene takole: Skupina: **velika posestva**, katerih skupna površina njiv z vštetimi večletnimi umetnimi travniki znaša nad 80 ha: 5 nagrad v skupnem znesku 15.000 Lir.

Skupina: **srednja posestva**, katerih skupna površina njiv z vštetimi večletnimi umetnimi travniki znaša 15 do 80 ha: 10 nagrad v skupnem znesku 15.000 Lir.

Skupina: **srednja in mala posestva**, katerih skupna površina njiv z vštetimi večletnimi travniki znaša 3 do 15 ha: 24 nagrad v skupnem znesku 22.000 Lir.

Razen osnovnih činjenic za presojo, določenih v odloku v državnem natečaju, se bodo za določitev nagrad upoštevale še sledeče:

1. Sistem (način) gospodarske uprave;
2. zboljšave in ureditve zemljišč;
3. zmanjšanje neplodnih površin;
4. shranjevanje in uporaba hlevskega gnoja in gnojnice;
5. shranjevanje in uporaba krmil in stranskih pridelkov gospodarstva;
6. uvedba kisanja krme.

Pokrajinski kmetijski inšpektorat se obrača na kmetovalce pokrajine s toplim vabilom, da se udeležijo važnega pokrajinskega tekmovanja za zvišanje kmetijske proizvodnje v plemeniti medsebojni tekmi.

Kaj nam pripravlja »Slovenčeva knjižnica« v l. 1943

Za prihodnje leto nam »Slovenčeva knjižnica« pripravlja res prijetno presenečenje. Bogat spored najbolj zanimivih del iz svetovne književnosti je skrbno izbran ter prijetno pomešan z deli domačih pisateljev. Na sporedu so sledeče knjige:

Fogazzaro: Pesnikova skrivnost. — Najlepše delo italijanskega klasika; Blackmoore: Lorna Doon. — Povest ljubezni in sovraštva. Ena najbolj branih povesti v svetu; Bordeaux: Srce in kri. — V romanu zaživi planinsko okolje pod mojstrskim peresom znamenitega pisca; Zagorčinov: Ljubezen kraljice Sofije. Eden najboljših romanov iz bolgarske zgodovine; Lagerlöf: Dekle z Močevja. — Zaklad gospoda Arneja; Dante: Divina comedia. Pekel; Malot: Brez doma. Svetovna mladinska povest za staro in mlado; Nemcova: Pravljice. II. del; Rodzwiczovna: Hrast. — Znamenita litvanska povest; Jesenski: Demokratje. — Povest iz slovaškega življenja; Nicodemi: Postružka. — Svetovno znana povest italijanskega avtorja (ital. naslov: Scampolo); Levstik: Martin Krpan. — Bogato ilustriran — v velikem formatu albumske oblike (nagradna knjiga); Wren: Trije bratje. — Roman poguma in požrtvovalnosti (znan po znamenitih filmih »Beau Geste« ali »Na mrtvi straži« — nagradna knjiga).

Pripravljena so že tudi dela: Heer: Berninski kralj. — Znamenita povest iz švicarskih gora. Planine so nam pričarane v čudovitem čaru; Baližič: Ljudje na Ornicah. — Povest iz belokranjskega življenja; Dular: Ljudje ob Krki.

To so nekatere knjige iz sporeda II. letnika »Slovenčeve knjižnice«, ki bodo v naslednjih mesecih izšle v »Slovenčevi knjižnici«.

Naročite se na to najboljšo družinsko zbirko knjig. Svojo knjižnico boste lahko obogatili z literaturo 15 narodov. Zlasti opozarjamo na lepe opreme vezanih knjig po zamisli arh. Vlad. Gajška. Kdor pridobi 5 novih naročnikov, bo dobival sam knjige zastonj.

Vsak mesec izidejo tri knjige.

Plačujete lahko mesečno. Za naročnike veljajo: broširane knjige po 6 lir, v polplatno vezane po 13 lir, v platno vezane po 20 lir.

Vsaka družina naj si omisli to knjižnico. To bo velik doprinos k izpopolnjevanju in obnovi mnogih knjižnic.

Umorjenega župnika Žužka zadnja pot

Velike Lašče, v decembru.

14. julija 1942, po jutranji maši, se je odpravil župnik Karel Žužek s Sv. Vida s kolesom proti Begunjam. Tega cilja ni dosegel.

Danes po dobrih štirih mesecih, vemo, na katero pot je bil primoran; danes slutimo njegov poslednji cilj v enem izmed mnogih bivališč večnega Očeta...

Medtem pa smo mi, ki smo ga ljubili in iskali, tako iskali, nihali med upanjem in bojaznijo: oni, ki so šušljali o grobu »med Sv. Vidom in Begunjami«, niso hoteli ničesar vedeti, ko smo jih vprašali; deček, ki je, zapustivši začudenega tovariša na beli cesti, stekel v dolino »nekaj pogledat«, je skrbno varoval svojo »skrivnost« — dokler ni Božji prst sam pokazal na samotni grob sredi zelo malo rabljene zasebne poti.

Tema zlobe in zmote, groza poslednjih trenutkov sta ostali v globeli pod molčeo jelko; župnika Karla Žužka zadnja pot je bila pot zmage, pot sprave.

Pojdimo po njej še mi — pojdimo po silni strmini navzgor do bele ceste! Težka je hrastova rakev; nič za to: danes se nihče ne plaši nobenega truda, danes se nihče več ne boji, da bi očitno pokazal svojo vero in svojo žalost nad storjenim zlom. »Vse eno, ko so nam že ubili župnika, pa naj še nas!« Danes K. Žužek ni več preprost hribovski župnik, danes je slavljenec, ki ga spremlja v molitvi in zbrani ljubezni zedinjena množica.

Grobovi tulijo. V farni cerkvici pri St. Vidu vrši molčeči pokojnik, neprodušno zaprt v trdno rakev, svoj misijon. Njegove pridige so bile vedno zelo stvarne, skoraj hladne — in zato tako neizpodbitne. V svoji poslednji pridigi je župnik K. Žužek samega sebe prekosil: govori nad vse prepričevalna stvarnost sama...

In v bridkih urah preorana človeška srca razumevajo to govorico: Tišino svetišča pretresa glasen jok...

Dve noči in en dan je počival Karel Žužek pred oltarjem, s katerega je bil tolikokrat blagoslovil svoje farane. Zdaj se vrača človek k svojcem, popotnik odhaja domov.

Pri kapeli, kamor je bil farane vodil v številnih procesijah, se tudi od njih poslavlja; le vaška straža ga še spremlja do Iške — in potem se pomika tihi sprevod po samotnih gorskih cestah, ki jih danes pogrinja nežna, po zvezdnatem večeru povsem nepričakovana odeja svežega snega.

Da si torej tudi ti prišel po slovo, beli sneg! Tolikokrat si mu bil v komaj premagljivo oviro na težavnih potih v oddaljene podružnice in šole. In še k umirajočim bi mu bil rad zastavil hitri korak! — Danes pa si prišel le krasit mu zadnjo pot z blestečo belino hostij... In s sklonjenih smrekovih vej gledaš na krsto: je-li še kje kak temen prostorček, da ga pokrijem. Ga ni, ga ni! Rakev je vsa zastrta z rožami, ki jih je pokojni tako ljubil...

V Laščah ga pozdravlja opoldansko sonce.

In zopet bo počival v cerkvi — ves popoldan in vso noč — topot pred oltarjem, kjer je klečal kot deček...

V sredo, 18. novembra, vabijo okoliški zvonovi k pogrebu »Sinovega gospoda«.

Tople, iskreno občutene besede starega velikolaškega župnika so božale ranjena srca navzočih; utihnili so ubrani spevi slovesnega rekvijema; ljubeznivi akordi moškega zbora, ki je odpel milo, slovensko žalostinko, so legli kot rosa na v cerkvi zbrano množico; zdaj dvignejo štirje ugledni kmetje, pokojnikovi vrstniki iz mladih let, hrastovo rakev — mišice se napnejo: jeli to res le teža lesa? Mar ne nosijo k zadnjemu počitku tudi zlato srce, prečiščeno v ognju trpljenja?

Še enkrat polaga moški zbor venec sozvočij v odprt grob, z zlatom vezeni novomašniški trak pada, obotavljaje se, v globino, domača zemlja zagrinja to, kar je nienega...

Pokojnikovi sorodniki odhajajo na »Sinovovo« k svojim bolestnim spominom: spet in spet ogledujejo aktovko, še vlažno in dehtečo po gozdni prsti, kolo z močno zvitim ročajem in s sledovi rje, dežnik, ki so mu kamni presekali črno evilo in duše razboljujejo človeška vprašanja.

• • •

Na pokopališču se poigrava hladen veter z venci in trakovi; vse oblake je bil razgnal in sonce lije razsipno na mnogo, premnogo svežih grobov.

Uradni razglasi

Pristojnost za delikte po naredbah Visokega komisarja

Izšel je naslednji razglas Duceja, prvega maršala Imperija, poveljnika čet, ki operirajo na vseh frontah:

Z ozirom na čl. 17 Vojaškega kazenskega zakonika odrejam: Čl. 1. V pristojnost vojaških sodišč v vojni spada preiskovanje vseh deliktov, ki so predvideni v naredbah, ki jih izda Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino. Čl. 2. Ta razglas se objavlja v Uradnem listu v Rimu in poleg tega v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Razglas je izšel v Uradnem listu v Rimu št. 280 z dne 26. novembra 1942-XXI.

Ukrepi zoper steklino

Člen 1. Lastniki psov morajo z vso skrbnostjo preprečevati možnost, da bi psi z ugrizom ali kakor koli drugače poškodovali osebe in živali. Zunaj stanovanj morajo zaradi tega biti psi na vrvici ali imeti primeren in čvrst nagobčnik. Kršitelji se kaznujejo po veljajočih določbah.

Člen 2. Klateče se pse in mačke je treba, če jih zaradi nedostatka primernih sredstev ni moči ujeti brez nevarnosti, pobiti, po potrebi s pomočjo organov javne sile, ki so v ta namen pooblaščeni uporabljati strelno orožje.

Člen 3. Ta naredba, s katero se razveljavljajo vse druge, njej nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo z objavo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Najvišje cene za suhe gobe

Člen 1. Prodajna cena za prvovrstne suhe jedilne gobe je: v prodaji na debelo za 100 kg neto 13.000 lir, franko skladišče, brez mestne trošarine; v prodaji na drobno za mesto Ljubljana za 1 kg neto 150 lir, franko prodajalna, vštevši mestno trošarino.

Člen 2. Prodajalci morajo v prodajalnicah na dobro vidnem mestu izvesiti odobrene cene v obliki cenika.

Člen 3. Okrajni komisarji lahko določijo še nižje cene, nego so določene v členu 1., vsako zvišanje cen pa mora prej odobriti Visoki komisar.

Člen 4. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX, št. 8, v denarju do 5000 lir ali z zaporom do 2 mesecev.

Člen 5. Ta naredba, s katero se razveljavljajo vse druge, njej nasprotujoče in z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Spojitev občin Črnomelj mesto in Črnomelj okolica

Občini Črnomelj-mesto in Črnomelj-okolica se spojita v eno samo občino, ki dobi ime Črnomelj.

Občinski sedež ostane v mestu Črnomlju, ki je glavni kraj združene občine.

Ivanu Mraku v spomin

Službena pot me je večkrat zanesla v Tvoj prijazni dom med Logom in Notr. goricami. Z vedrim licem in nasmehom si me vedno pričakal na pragu. V sobi sem navadno našel že druge »uradne osebe«, ki so se prišle po poti gredoč k Tebi ohladit in lakoto utolažit. Gospa Ana je stregla gostom s tako vnemo, kot da je Tvoja hiša neizčrpna. Bil si pač tega prepričanja, da boš več imel, čim več boš dal. Vesel si bil vsakega gosta, pa najsi je to bil berač, žandar ali financar — najbolj pa takrat, ko je tudi v Tvoji hiši zasvetila prvič elektrika. Seveda si moral kot napreden gospodar prvi imeti motor, ki je žagal, rezal, mlatil in mlel, da si živinci prihranil delo. Uradni komisiji si vedno prignal na pregled najlepšo živino. Za politiko se nikoli nisi brigal, vso skrb si posvetil le svoji družini in svojemu gospodarstvu.

Sedaj Te ni več, partizanska puška je ranila Tvoje dobro in plemenito srce. Ni Te več na pragu, ko gremo mimo, za seboj si pustil veliko vrzel. Ko gledaš z nebeških višav na svoj dom, vidiš, kako se Tvoja družina še bolj muči in gara, da Te vsaj deloma nadomesti in kakor ob Tvojem času tudi sedaj sprejema popotnike. Četudi Tebe ni, vendar Tvojo družino obvladuje in usmerja v njenem delu Tvoj duh. V tem si lahko potolažen.

Naj Ti bo večni Bog dober plačnik za vsa Tvoja dobra dela, mi se Te bomo pa z ljubeznijo in z molitvijo spominjali.

Okrajni komisar v Črnomlju naj izvrši to naredbo in odredi potrebne ukrepe, da se uredijo morebitna vprašanja imovinskega, davčnega ali drugega značaja v zvezi s spojitvijo teh občin.

Spojitev občin Spodnji Logatec in Gorenji Logatec

Občini Spodnji Logatec in Gorenji Logatec se spojita v eno samo občino, ki dobi ime Logatec.

Občinski sedež ostane v Spodnjem Logatcu, ki je glavni kraj združene občine.

Okrajni komisar v Logatcu naj izvrši to naredbo in odredi potrebne ukrepe, da se uredijo morebitna vprašanja imovinskega, davčnega ali drugega značaja v zvezi s spojitvijo teh občin.

Spojitev občin Metlika mesto in Metlika okolica

Občini Metlika-mesto in Metlika-okolica se spojita v eno samo občino, ki dobi ime Metlika.

Občinski sedež ostane v mestu Metliki, ki je glavni kraj združene občine.

Okrajni komisar v Črnomlju naj izvrši to naredbo in odredi potrebne ukrepe, da se uredijo morebitna vprašanja imovinskega, davčnega ali drugega značaja v zvezi s spojitvijo teh občin.

Izmenjava župana v Črnomlju

Klemenc Pavel se imenuje za župana občine Črnomelj z veljavnostjo od 1. decembra 1942-XXI.

Komisarju okrajnega načelstva v Črnomlju se naroča, da izvrši to odločbo.

Izmenjava župana v Metliki

Malešič Ivan se imenuje za župana občine Metlika z veljavnostjo od 1. decembra 1942-XXI.

Komisarju okrajnega načelstva v Črnomlju se naroča, da izvrši to odločbo.

Ljubljana, dne 25. novembra 1942-XXI.

Prodaja živilskih nakaznic pred sodiščem

Ljubljana, 3 dec.

V Ljubljani so se že primerile nepoštene manipulacije in mahinacije z živilskimi nakaznicami. Treba je ljudi opozarjati, da je celo sprejemanje živilskih nakaznic v zastavo kaznivo pod nekaterimi kvalifikacijami. Naredba Visokega komisarja od 15. julija 1941 glede živilskih nakaznic določa primerne kazni za kršitve njenih določil. Svoj čas so brezvestni elementi zelo špekulirali z živilskimi nakaznicami. Primerila se je celo večja tatvina. Mestno poglavarstvo samo je objavilo, da je bilo v preskrbovalnem uradu ukradenih več živilskih nakaznic, a da je bil tat kmalu izsleden. Pred vojaškim sodiščem je bil zaradi tatvine teh nakaznic obsojen Ivan Miklavčič na 6 let ječe. V začetku januarja pa so bile kaj hitro odkrite nepoštene manipulacije mestnega uslužbenca, 34-letnega Jožeta Vrhovca, stanujočega v Lukovici pri Brezovici.

Jožetu Vrhovcu je bilo poverjeno raznašanje živiskih nakaznic v Jenkovi ulici. Letos konec januarja bi Vrhovec moral 18 družinam razdeliti 72 živilskih nakaznic, rednih in dodatnih. Nakaznice pa si je pridržal, na potrdilih o oddaji pa je ponaredil podpise družinskih glavarjev, da so nakaznice prejeli v redu. Vrhovec je nato skušal nakaznice prodati. Poiskal je 40-letnega samskega zavarovalnega potnika Rajka Lubeja. Temu je izročil 27 nakaznic, da jih proda po 30 lir komad Vrhovec sam je 45 nakaznic prodal. Lubej je nato nekemu trgovcu s sadjem prodal 5 nakaznic po 30 do 35 lir. Neki voditeljici gostilniške kuhinje pa je, kakor se je pozneje zagovarjal, zastavil večje število nakaznic, da je dobil denar, ki ga je Vrhovec nujno rabil.

Manipulacije z nakaznicami so bile kaj hitro odkrite, ko so prve dni februarja prebivalci Jenkove ulice reklamirali živilske nakaznice na preskrbovalnem uradu. Proti Vrhovcu in tovarišem je bilo uvedeno kazensko postopanje. Po končani preiskavi je državni tožilec Jožeta Vrhovca obtožil prvič zločinstva zoper službeno dolžnost po §-u 397 k. z., zločinstva ponarejanja listin in dalje prestopka po čl. 1 in 6 naredbe Vis. kom. od 15. jul. 1942. Za torek je bila določena glavna razprava. Razprava proti Jožetu Vrhovcu je bila izločena, ker mu niso mogli dostaviti vabila. Vršila se je proti drugim obtožencem. Ti so v bistvu priznali očitana jim dejanja. Rajko Lubej je bil zaradi kršitve naredbe o živilskih nakaznicah obsojen na 5 mesecev zapora in na 100 lir denarne kazni, trgovec na 1 mesec zapora in 100 lir ter voditeljica gostilniške kuhinje na 2 meseca zapora in 100 lir denarne kazni, to nepogojno.

Državni tožilec je že v obtožnici naglasil, da je po naredbi Visokega komisarja o živilskih nakaznicah zastavodaja živilskih nakaznic tudi kazniva.

TOMAŽ POKLUKAR: 1

BELE ZVEZDE

Poznam ljudi, dobrega srca kakor angeli in čistih rok, podobnih cvetočim vejicam češnje, ki segajo v modro nebo in si pomežikujejo s soncem. Včasih so nežni, da zardevajo sami pred seboj, včasih pa srčni in močni, da se ozirajo stari po njih s polno mero vere in upanja.

Njih duše so pristne kakor očnice v skalovju in nežne kot bele snežinke, ki padajo v mrzlih decembrskih dneh brez vetra. Ti ljudje ne poznajo sovraštva in zlobe, laži in zvijače; taki ne motijo božjega reda in Njegove volje v prostoru in času. Sleča, ki žari v pečevju, se bolj veselijo kot svetlega, težkega cekina; sam Bog jih ima rad in jim je dal gledati čudovito igro, ki se godi med meglo in soncem nekje nad Barjem, med orlom in orlico v sivih skalah, med breskvinim cvetjem in čebelico čisto blizu okna, pa med dvema dušama, ki sta se umaknili na tihe steze okrog Rožnika.

Koliko je med nami takih ljudi, dobrih kot angeli in kje jih najdete:

V otroških vrtcih jih je cel trop, srečate pa jih tudi med odraslimi: matere so takšne, ki so pozabile na sebe in nosijo malčkom zvrhane krožnike, zase pa ohranijo le tiste ostanke, ki so tako nujno potrebni, da ne omagajo. In ko je trudna noč pod zvezdami na nebu, vstajajo kolikorkrat hočete ter prepevajo mile uspavanke:

»Ajaj, ajaj, sinček moj,
angelček naj bo s teboj.«

Zadremale so snoči s pletilko v rokah, ob prvem jutranjem svitu pa so spet na nogah. Ko se zbudi mož, zadiši po kavi, ko začivkajo otroci, zagledajo smehljajoč obraz, ki jim vošči dobro jutro.

Tudi med možmi jih je nekaj, so pa redkejši. Borijo se nekje v rudnikih s soparo in nevarnostmi ali pa v pisarnah s številkami in problemi, ki zahtevajo truda in premišljevanja, da jih uredijo tako, da ne bo krivice. Ko pa se vrnejo k ognjišču družine, zaprejo vse križe in težave v skrite kotičke srca. Tedaj postanejo spet prijazni in zgovorni; malčkom pripovedujejo pravljice o Zlatorogu in ovčarju Marku, ti pa strme poslušajo in gledajo podobe, mnogo lepše od besed, ki so jih pričarale.

Pa med dekleti in fanti? Ah, s temi je težje. Kot otroci so bili odkriti in srčni — saj otroci sploh ne morejo biti drugačni kot dobri in odkritosrčni — pozneje pa si naberejo prvih izkušenj in se navadijo zamolčati, prikrivati, povedati le tisto, kar starejši radi slišijo. Dušice se zaprejo: čisto, na pol ali pa samo malo zagrnejo zaveso svojega jaza.

Pridejo leta dozorevanja, ah, to so težka leta. Nemirno brstenje se rodi v belih dušah in prehaja v kri. Hotenje po nečem neznanem. Kri se budi in pljuska, lica zažare kakor breskvino cvetje. Duša še ne ve, česa išče.

Kmalu pa se zaustavijo Majdine misli ob junaku. Vsa čustva, vse misli jo vlečejo k njemu. Čudovit nemir jo zajame, strah pred nečem novim, lepim in neznanim. Podobna je češnji, ki drhti v pomladni toploti in čaka čebelic. Te pribrenčijo vsako pomlad. Po zažari vsa zemlja v žarečem cvetju vseh barv, vasujejo čebele, poljubujejo brstiče in se s prišnimi bedrci vračajo k družini.

Vse o pravem času, je zapisal Bog v zakonih svojega stvarstva. Kar ni o pravem času, je podobno neredu, umazanosti, grešnosti. Češnje cveto vsako pomlad, srce pa brsti le enkrat v življenju. Majdica, tega ne pozabi! Matevž, fant od fare, to si zapomni!

Ah, težka in lepa so tista leta človeške pomladi, ko tički zletijo z gnezda in plešejo v zraku. Narava v človeku se drami, obilica čustev snuje eno samo misel: dana je ljubezen, da ne bo rod izumrl, da ne bo zemljica pusta in prazna. Tega se zaveš prav za prav šele ob zibelki lastnega otroka; takrat razumeš pesem, ki si jo slišal pred leti, kakor mogočno melodijo brez besed. Sedaj razumeš besede, melodija pa je pozabljena.

Le to čutiš: kako neskončno dober je Bog, ki skriva brstenje v sanje, zorenje v srečo in trpljenje, v dobi zrelosti pa te spomni na spoznanje in dognanje!

Sneg naletuje

Dolge, dolge dni je sonce pozabilo na svojo varovanko zemljo. Po Vseh svetih je še ogrevalo prezebajoče ljudi na cestah in razlivalo svojo zlato svetlobo na gozdove, ki so prav polagoma slačili svoje rdečkaste plašče. Kmalu pa so se pripodili južni vetrovi in se igrali z listjem. V vrhovih dreves je zaškripalo, stari ljudje pa so se pritoževali, da jih boli glava in trga po udih. Dolge, dolge dni je bilo oblačno.

Nad zemljo se je zgrnila zavesa kakor na odru, ko je konec dejanja. V tistem letu je bilo to tretje dejanje — jesen. Ljudje so postajali otožni, čemerni, sanjavi, gosti oblaki pa so težili vedno nižje k zemlji. Začelo je deževati. Mrzel dež je lil na strehe in klestil redko listje z drevja.

Majda je sedela v zakurjeni sobi in pletla z belimi volnenimi nitmi stilizirane smreke in jelene po modrem smučarskem jopiču. Zdaj pa zdaj je sprožila roke in motrila okraske; samo od daleč so bili podobni zamisli. Zunaj je deževalo. Majda pa je pletla in pela znano pastirsko:

»Sijaj, sijaj sončece,
oj, sonce rumeno!
Kako bom s'jalo sonce,
k'sem vedno žalostno.«

Matevž je bil pri predavanju in poslušal učenega moža, ki je govoril o velikih in važnih vprašanjih zakonodaje. Skrbno je zapisoval v svojo beležnico, njegove misli pa so vasovale zdaj pri očetovih gozdovih nad Sv. Lovrencem, zdaj pri črnih očeh njegove dobre Majde. »Sneg bo,« je dregnil tovariša v klopi in pisal dalje. »Še teh par tednov in potem boste spet pele, moje vitke dilce,« se je spomnil nečesa, kar mu je bilo tako ljubo.

Zapihal je sever in noč je postala hladna, da je samo še pršilo. Pričelo se je četrto dejanje prastare in vedno ponavljajoče se igre, ki ji pravijo letni časi. Zadišalo je po zimi. Dan je bil mrzel. Ko je sedel Matevž po kosilu v svoji izbi, je izbiral: moral bi na igrišče in od tam na steze, da bi opravil poslednji gozdni tek po suhem; srce pa ga je vabilo prav na iste steze, da bi se pogovarjal z Majdo. Čutil je, da bo snežilo, morda že danes popoldne.

Prve bele zvezdice v zraku, ah, to je za Matevža praznik, ki ga ne sme preživeti sam. Brez Majde. Biti mora z njim, da bosta gledala v nemirno nebo, kako padajo snežinke in plešejo; na dlan jih bosta lovila, jih za hip občudovala, potem pa bodo zamrle.

Drobne novice

Koledar

Petek, 4. decembra: Barbara, devica in mučenica; Peter Hrizolog, škof in cerkveni učenik; Osmund, škof. — 1. petek.

Sobota, 5. decembra: Saba, opatica; Krispina, mučenica; Dalmacij, škof in mučenec; Pelin, škof in mučenec; Melecij, škof.

Osebne novice

= **Promocije.** V soboto dne 5. decembra 1942. ob 12 bodo na Kr. univerzi v Ljubljani promovirani za doktorja prava gg. Ivan **Dolinšek** iz Berma, Ladislav **Lovrenčič**, advokatski pripravnik z Vrhnike, Franc **Mihelčič** iz Celja in Janez **Tominec** iz Horjula. Novim doktorjem iskreno čestitamo!

Lepa knjiga je najlepše Miklavževo darilo

Prav posebno priporočamo zadnje novosti:

Budak: **Ognjišče I-II, L 145·—**
Kociper: **Goričanec, L 60·—**
Salvaneschi: **Paganini - Chopin, L 60·—**
Waggerl: **Leto Gospodovo, L 32·—**
Deledda: **Golobje in jastrebi, L 23·—**
Papini: **Priče trpljenja, L 35·—**
Hichens: **Alahov vrt, L 42·—**
Jammes: **Gospod Ozeronski, L 18·—**
Axel Munthe: **San Michele, L 41·—**
Lagerlöf: **Klara Gulleborg, L 26·—**
Vse knjige so vezane v platno!

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
Pred Škofijo 5, Miklošičeva cesta 5

— **Na drž. klasični gimnaziji v Ljubljani** se prične redni pouk v sredo, dne 9. decembra, s sveto mašo ob 8 v uršulinski cerkvi. Po sv. maši bodo sledila potrebna navodila v učilnicah nove uršulinske gimnazije v Šubičevi ulici, kjer se zbero učenci po vrstnem redu, ki je razglašen v veži uršulinske meščanske šole v Nunski ulici. — Ravnateljstvo.

— **Mraz pritiska dalje.** V četrtek zjutraj je bil mraz za tri stopinje hujši kot v sredo. Bilo je zjutraj —6. Gosta nizka megla. Nastopila je huda slana, po drevju ivje. Lani 3. decembra je bilo zjutraj —8, čez dan pa se je temperatura dvignila na +1.5. Barometer se je od srede spet začel dvigati in je v četrtek dosegel 764.9 mm. V sredo je bila dosežena najvišja temperatura +3.2. Zanimivo je, da je bil lani 2. decembra dosežen zelo visok zračni tlak. Barometer je kazal 779.6, a čez nekaj dni 8. decembra je padel na 747.5 mm, izredno nizko stanje. Dne 9. decembra je snežilo.

— **Sporočilo Fatimske Gospe** sedanjemu svetu je izšlo na posebnem listu s sliko in z dodatkom devetdnevnice. Dobi se v Mladinski založbi v Ljubljani.

— **Nesreče na deželi.** V ljubljansko bolnišnico na kirurgični oddelek so bili pripeljani: Marija Susmanova, dveletna hčerka posestnika v Tomišlju. Padla je in si zlomila levo roko. — Marija Igličeva, 17 letna hčerka posestnika v Št. Vidu pri Stični si je pa pri padcu zlomila desno nogo. Albinco Jelšovarjevo, 23-letno hčerko posestnika v Tihaboju pri Mirni, je v hlevu konj brcnil v hrbet, da je dobila hude poškodbe.

— **Za tatvino suhega mesa 18 mesecev ječe.** Že večkrat zaradi vlomnih tatvin kaznovani ključavničar, 31-letni Ljubljančan Ivan Zadravec je izvohal shrambo, kjer je hranil Jurji Novak razno prekajeno meso. Najprej je februarja letos Zadravec iz te shrambe odnesel 3 kg težko šunko. Pozneje aprila pa je v drugič vlomil v to shrambo in odnesel suha rebrca, 2 kosa suhega mesa, 4 kose suhe slanine in 4 suhe kranjske klobase v vrednosti 250 lir. V aprilu je Zadravec tudi opeharil dva kmetska fanta za 260 jajc. Državni tožilec je Zadravca obtožil dvakratnega zločinstva vlomne tatvine in prestopka prevare. Zadravec je prišel pred sodnike malega kazenskega senata. Skušal je dokazati, da ni vlomil v Novakovo shrambo februarja, pač pa da je aprila vstopil v odprto shrambo in odnesel nekaj mesa. Sleparijo z jajci je priznal. Zadravčevi alibi-dokazi niso držali. Bil je zaradi vlomne tatvine in sleparije obsojen na 1 leto in 6 mesecev robije ter na 50 lir denarne kazni. Državni tožilec g. Branko Goslar je prijavil proti sodbi priziv zaradi prenizke kazni.

— **Ptič, ki preleti 135 kilometrov na uro.** Lastavica in orli prelete v eni uri 45 km. Golobi-pismonoše dosežejo 72 km in sokol celo 95 km. Divja raca pa pod ugodnimi okoliščinami lahko doseže hitrostni rekord 135 kilometrov na uro.

— **115 potomcev čestita k biserni poroki.** 71 vnukov in 34 pravnukov je te dni imelo priliko, da je čestitalo nekemu zakonskemu paru v Aurich-Wiesmooru v hanoverski pokrajini k biserni poroki. Biserna poročenca sta imela v zakonu deset otrok, ki še vsi žive in imajo 71 otrok in 34 vnukov.

Ljubljana

l **Maša zadušnica** za pok. inž. Francem Emmerjem bo v petek, 4. t. m. ob sedmih v frančiškanski cerkvi, v kapeli za glavnim oltarjem. Prijatelji in znanci vabljeni!

l **Pogreb Ignacija Bankota.** Velika množica pokojnikovih prijateljev se je zbrala v sredo popoldne pri Sv. Križu, da spremi na zadnji poti uglednega ljubljanskega gostilničarja Ignacija Bankota. Tekom leta je smrt že drugič posegla v njegov ožji rodbinski krog. Tokrat je zaustavila življenjsko pot moža, ki se je s svojim več kot 30 letnim delom povzpel med najuglednejše ljubljanske gostilničarje. Kakor je bil pri svojem stanovskem delu v lastnem podjetju in v stanovski organizaciji mož na mestu, tako je bil tudi družini nad vse skrben in dober oče. Na njegovi zadnji poti ga je spremila velika množica osebnih prijateljev, ki so mu poklonili vrsto lepih vencev. Pogreb je vodil šentpetrski župnik g Košmerlj z asistenco. Pevski zbor, ki se je formiral iz njegovih ožjih prijateljev, mu je prisrčno zapel žalostinke. Ob odprtem grobu je govoril g. A. Turk, ki je orisal življenjsko pot moža poštenjaka, ki ga bodo vsi, ki so ga poznali, težko pogrešali in ohranili v častnem spominu. Naj mu bo lahka domača zemlja, preostalim pa naše sožalje.

l **Današnja rekolekcija duhovnikov** se prične ob 4 popoldne s skupno **adoracijsko uro** pred izpostavljenim Najsvetejšim v kapeli. Najprej je nagovor in tiha molitev, potem slupni rožni venec in blagoslov. Venite adoremus! Nato se nadaljuje ob 5 običajna **rekolekcija** s premišljevanjem v kapeli in s skupnim nagovorom v dvorani. Vabljeni vsi gg. duhovniki, ki jim čas dopušča. — Vodstvo.

l **Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo in trimesečni tečaji prično 5. decembra.** Najuspešnejša desetprstna učna metoda. Vaje po diktatu, vaje v spisovanju pisem, uradnih vlog, prošenj, računov, tiskovin itd. **Specialna strojepisna šola.** Največja moderna strojepisnica, stroji raznovrstnih sistemov. Vpiše se lahko vsakdo, za dijake-inje posebni oddelek. Novi tečaji tudi za knjigovodstvo, stenografijo, italijanščino, nemščino itd. Izbira predmetov po želji. Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. Prospekti s slikami na razpolago: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.**

Načrte moštva jadralnega letala

v zvezi s tovrstnim člankom v knjigi

★

Dobite jih v Upravi »SLOVENCA«, Kopitarjeva št. 6 ali pa v v podružnici; Miklošičeva cesta štev. 5

VESELJA DOM
Trije cveti

Naročite Slovenčevo knjižnico!

l **Miklavžev večer v frančiškanski dvorani** bo letos priredila Frančiškanska prosveta v soboto, 5. decembra in nedeljo, 6. decembra, obakrat ob 4 popoldne. Predprodaja vstopnic, sprejemanje daril in vse informacije je dobiti vsak dan od 9—12 in 3—7 v Škrabčevi sobi v frančiškanski pasaži. Prosimo vse, ki so že rezervirali vstopnice, da jih čim preje dvignejo. Radi velikega zanimanja, ki vlada za ta Miklavžev večer, prosimo vse, ki si še niso rezervirali vstopnic, da si jih čim preje preskrbe.

l **Miklavževanje v deškem vzgajališču na Selu** bo v nedeljo, dne 6. dec., ob 4 popoldne. Zaradi pomanjkanja prostora si čimprej preskrbite vstopnice. Vse informacije se dobe pri vratarju.

l **Miklavžev večer** priredi športni klub Vič dne 5. dec. ob 16 za mladino v meščanski šoli na Viču. Vhod čez dvorišče. Sprejem daril in rezerviranje sedežev od 13—15 istotam. SK Vič.

l **Obrtniki**, ki rabijo lesno oglje, naj dvignejo bone za december pri Odseku za obrtništvo, Copova ul. 1, najkasneje do 15. t. m.

l **Miklavžev sejem na Kongresnem trgu.** V sredo so bile postavljene na Kongresnem trgu prve stojnice za tradicionalni Miklavžev sejem. Razni sejmarji so postavili svoje velike šotore, branjevke svoje stojnice in prav tako prodajalci raznih lectarskih in drugih dobrot. Na Kongresnem trgu je bilo že v sredo zvečer prav živahno vrvenje. Na koncu tega je kostanjar pridno pekel kostanj, ki so ga ljudje radi kupovali.

l **Opozarjamo, da bo III. simfonični koncert** letošnje sezone v ponedeljek, 7. t. m. in ne kakor je bilo prvotno nameravano že nocoj 4. t. m. — Spored III simfoničnega koncerta je naslednji: 1. Rossini: Predigra k operi Tankred; 2. Grieg: Koncert za klavir in orkester, op. 16. Solist prof. Anton Trost; 3. Lajovic: Andante za veliki orkester; 4. Dvořak: Divja žena. Simfonična pesnitev in 5. Dvořak: Dva Slovanska plesa. Koncert bo v veliki unionski dvorani.

l **Porednica Roksi, z vsemi svojimi dražestnimi domisleki**, s svojo srčkano dobroto, bo ostala vsakemu gledalcu še dolgo v spominu. Svojim staršem povzroča s svojo neugnanostjo velike neprijetnosti, ki končno razvežejo vse dejanje v toplo idilo družinske sreče. Komedijo — »Roksi« bodo igralci ponovili na Miklavževo nedeljo, 6. decembra ob pol 5 popoldne. Opozarjamo, da si preskrbite vstopnice v predprodaji, da si zagotovite prostor.

l **Jezikovni tečaji — italijanski, nemški, francoski itd. — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2** — prično dne 7. decembra. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer (po želji) v začetnem, nadaljevalnem ali konverzacijskem oddelku. Najuspešnejša učna metoda. **Tečaji so uradno dovoljeni.** Vpisovanje in informacije dnevno do 19. ure.

l **»Zdravniški pregled** osebja, zaposlenega v živilski stroki bo samo še ta petek in soboto, 4. in 5. t. m. od 8 do 10 na mestnem fizikatu. Ponovno opozarjamo, da je pregled za vse zgoraj imenovane osebe obvezen.

l **Kdor je čital Velikonjevo povest »Višarska polena«**, si bo tudi zaželel videti dramatizacijo te zgodbe, ki je ganila vsakega bralca in bo tudi gledalca. Povest, prepojena s pristno domačnostjo, trdoto življenja in zmagujoče dobrote, je primerna snov za adventni čas. »Višarska polena« bodo igralci Rokodelskega odra uprizorili v torek, na praznik 8. dec. ob pol 5 popoldne. Cenj. občinstvo vljudno opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo na dan predstave od 10—12 in dve uri pred predstavo, v društveni pisarni, Petrarkova 12-I.

l **Ker imajo krompir** še mnogi trgovci in je nevarnost, da bo pri nekaterih v skladiščih zmrznil, pozivamo vse upravičence, ki krompir še niso vzeli, da to store čimprej. Odrezki nakaznic za krompir za mesec november, december in januar ostanejo v veljavi še do 10. decembra. Kdor do tega časa ne more prevzeti krompirja, naj se dogovori s kakim trgovcem, ki bo pripravljen držati krompir na račun stranke v svojem skladišču. — Stranka mora v tem primeru oddati odrezke za krompir trgovcu proti njegovemu potrdilu za prevzem odrezkov. Dne 7 t. m. naj se do 10 dopoldne v mestnem preskrbovalnem uradu, soba št. 8, zglase vsi trgovci, ki bodo takrat še imeli na zalogi krompir.

l **Večje število delavcev** za kidanje snega po mestnih ulicah bo najelo mestno cestno nadzorstvo čim zapade sneg. Interesenti naj se javijo v uradu mestnega cestnega nadzorstva na Ambroževem trgu št. 7, soba št. 5, med uradnimi urami od 10—12 dopoldne, da bodo vpisani v sezname. Vsak naj prinese s seboj delavsko in družinsko knjižico.

l **Ponesrečenci.** Delavec, 27-letni Viljko Golobica je nakladal vreče moke. Po nesreči mu je vreča moke padla na desno nogo in mu jo zlomila. — Uradnikova hčerka 11-letna Tanja Perhavčeva je padla in si zlomila levo roko. — Brusačeva hčerka 7-letna Sonja Pestnerjeva se je igrala. Neki otrok jo je udaril po levem očesu, da je morala iskati pomoči na očesnem oddelku bolnišnice.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja ob pol 5: »Roksi.« Torek ob pol 5: »Višarska polena.« Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova 12, I. nadstr.

FRANČIŠKANSKA DVORANA. Miklavžev večer v soboto, 5. decembra ob 4 popoldne. V nedeljo, 6. decembra ob 4 popoldne. Predprodaja vstopnic, sprejemanje daril in vse informacije dobite vsak dan od 9 do 12 in od 3 do 7 v Škrabčevi sobi v frančiškanski pasaži. Ker je veliko zanimanje, pohitite z nabavo vstopnic.

RADIO. Petek, 4. decembra. 7.30 Pisana glasba — 8 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Komorna glasba — 13 Napoved časa — Poročila v italijanščini — — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Orktester, vodi dirigent Petralia — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Glasba za godalni orkester — 14.45 Pisana glasba — 15 Poročila v slovenščini — 17 Poročila v italijanščini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Koncert klasičnega tria — 17.35 Koncert šramla Ljubljana — 19 »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Pesmi in napevi — 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.45 Simfonična prireditev družbe EIAR: Simfonični koncert vodi dirigent Schneevoigt. V odmoru: A. Nicotera: Pogovor s Slovenci — predavanje — 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne, mr. Leutek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška c. 48.

POIZVEDOVANJA. Izgubila se je kuverta z Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, Reich ter večja vsota denarja v tramvaju. Poštenega najditelja prosim, naj odda v podružnici Josip Reich, Ljubljana, Selenburgova ul. 3 in mu rada odstopim vsoto 20 odstotkov.

Dva ključa sta bila najdena v sredo na Zaloški cesti. Dobita se v upravi »Slovenca«.

Izgubil sem 2. decembra tramvajsko karto od magistrata do Uniona na ime Hren Albin. Pošten najditelj se naprosi, da jo odda v Kino Union.

Severna Afrika: Postojanke protitankovskih oddelkov naperjene proti angleškim oklepnim vozilom.

Dober Miklavžev nasvèt!

Za Miklavža so najprimernejša praktična darila trajne vrednosti kakor: pisalni stroj, gramofon, dobra nalivna peresa, žepni notesi in mape. - Najlepšo izbiro pisalnih strojev, gramofonov ter plošč, nalivnih peres Parker, Mont Blanc, Aurora, Zemax, Everest itd. — ter notese in mape v starinski kožni imitaciji — Vam nudi po najnižji reklamni ceni

tt. EVEREST.

Pred nakupom si oglejte razstavljene predmete v izložbah tt. EVEREST — PREŠERNOVA 44

»BELE ZVEZDE«

izvirna domača povest Tomaža Poklukarja, je začela izhajati v današnjem »Slovencu«. »Bele zvezde« pripovedujejo o ljubezni Matevža Andraža, študenta s kmetov. — Dober del povesti se godi v prelesti zime, na kar opozarjamo zlasti planince in vse ljubitelje zimske narave.

FANTEK V NEBESIH

TEKST IN SLIKANICE: DAGMAR KAČER

24.

»ZDAJ JE ŽE DOVOLJ!« JE UKAZALA SVETA ROZALIJA. »POJDITE DELAT ZA SV. MIKLAVŽA: MESIT TESTO, DELAT PAJACE, PUNČKE, SRČKE, KOLAČE, NO, VSE TISTO, KAR IMAJO RADI ZEMSKI OTROCI IN SE DANES VEČ NE DOBI NA ZEMLJI!«

25.

NA ZLATIH NITIH, KI SO VISELE V NEBEŠKI KUHINJI, SO SUŠILI SVOJE SLADKE UMOTVORE IN JIH POTEM ZNOSILI V NEBEŠKE SHRAMBE.

KULTURNI OBZORNIK

Nekaj o knjigah, bralcih in pisateljih

Češki publicist K. Z. Klima je napisal nekaj lepih aforizmov o knjigah, bralcih in pisočih ljudeh, ki jih podajamo v prevodu:

Življenjepisni roman

Tako prijetno je vedeti, da so tudi slavni ljudje delali prav take napake in neumnosti, kakor mi; samo da bi mi ne videli radi, da bi se o naših pisalo.

Motto iz Balzaca

Literatura? Ta zame ne eksistira. Je samo življenje, a njega deli so politika, umetnost in tako dalje. A jaz sem človek, in to je vse.

Začetek

»Kako sem postal pisatelj? Pozvonil sem pri nekih vratih in odprli so mi...«, tako je začel nekdo izmed pisateljev, ki je bil zelo iskren. V bistvu je pri vseh enak začetek.

Obžalovanja vredno

Pošteni literarni poročevalec je mimogrede rekel: »Čital sem nedavno izredno zanimiv in napeto pisan roman o razmerah v neki severni vasi. Obžalujem samo, da sem pozabil ime pisatelja in naslov povesti...«

Načitanost

Mnogim se zdi, da so vse prebrali, in da vse vedo. Storim pa nasprotno, da vsega skupaj niso prebrali nič, pa prav tako vse vedo.

Branje povesti po voznem redu

Neki ameriški pisatelj je predlagal, da bi se v bodoče štele strani v knjigi od zadaj, ne kot zdaj od spredaj h koncu. Bralci namreč večkrat nočejo vedeti, koliko strani ima knjiga, temveč koliko strani jim še preostane v danem trenutku. Dobro bi bilo, da bi bilo v vsaki knjigi navedeno, v koliko urah se lahko prebere in za kakšno pot je prida. N. pr.: ta in ta roman se lahko prebere na progi Praga—Dunaj, druga povest pa že od Plzna do Brna itd. Posebne povestice bi lahko izdajati za tramvajske proge. Pomislite samo, kakšna izguba nastane, če v doglednem času ne moreš prebrati romana!

Antikvariat

Princ de Ligne je nekoč rekel o antikvarnih katalogih, da ponekod spominjajo na naslednje: Včasih so delali iz knjig makulaturo, sedaj pa iz makulature knjige.

Čim krajše, tem boljše

Nekoč je Čehov zapisal stavek: »Iz vsake povesti bi morali črtati začetk in konec, kajti v njih najbolj lažemo.«

Naš čas

Tragika našega časa je bila v tem: prej, kot smo brali Babico, smo brali že Baudelaira. Preden smo prebrali Gregorčiča, smo poznali Macharja, preden smo bili zmožni razumeti ljubezen, smo se že naučili neverjeti v ljubezen. Sedaj pa ne verjajemo niti sebi.

Med nami literati

V osebnem stiku z ljudmi imamo dve vrsti ljudi. Nekateri so navdušeni nad vsako vrstico, ki jo zapišemo, od drugih pa ne zveš niti tega, če je knjigo prebral. Težko je reči, kdo je iskrenejši.

Knjiga učiteljica

Neumnež postane še neumnejši, ko prebere neumno knjigo. Pameten pri tem postane pametnejši. Toda ne priporočam, da bi se na to preveč zanesli.

Dvojica

Nekoč je nekdo napisal, da je najlepše, kar je ustvaril Bog — žena in roža. Jaz mislim, da bi morali dati sem še tretjo stvar: knjiga.

A. Fogazzaro: 53

Palača ob jezeru

»Povejte mi, kaj vas teži,« ji je ljubeče dejala Edita. »Če bi mi videli v srce...«

»Vse sem vam že povedala,« je odvrnila Marina.

Znova je zaihtela in Edita ji je prigovarjala, naj bi sedla.

»Ne, ne,« je ponavljala Marina. »Zdaj je že prešlo.« Ugriznila se je v ustnico do krvi in ponovila: »Prešlo je.«

Naslonila se je na veliko belo skalo, ki je bila videti med grmičevjem na travniku kakor kos okostja predpotopne zveri, ki ni bila nikdar pokopana. Naslonila se je s hrbtom nanjo in z glavo, obrnjeno proti desnemu ramenu, gledala svojo roko, ki se je krčevito oprijemala skale.

»Povejte mi...« je ponovila Edita.

Marina je okrenila glavo in utrgala modro cvetlico z dolgim pecljem, ki je rastla ob njej.

»Kako se imenuje ta cvetlica?« je vprašala. »Zdi se mi, da je to preobjeda.«

Podala jo je Editi.

Edita je vzela cvetlico in ni hotela več siliti v tovarišico. Marina je dobila nov živčni napad. Zdaj je objela skalo in skušala v njej zadušiti ihtenje. Zdelo se je, kakor da bi hotela prodreti v skalo in otrpniti v njej za vedno

Okrog nje pa je vladal tak mir!

Glasovi kravjih zvoncev so napolnjevali slovesno tišino gora ter oživljali pašnike in gozdičke. Vse okrog Marine je dihalo mir ter resno in tiho milino.

Iz daljave je prihajal Rikov glas, ki je klical:

»Ho-op! Ho-op!«

Glasovi pastirjev so odgovarjali:

»Ho-op! Ho-op!«

Ti klici so se zdeli kakor pozdrav soncu, ki je odtegnilo svoje žarke travi in je ožarjalo le še vrh bele skale. Zvončkljanje kravjih zvoncev se je približevalo od vseh strani. Krave so se razvrščale v skupine, ki so se strinjale v dolgo vrsto po ozki stezi, ki je vodila navzdol. Od časa do časa so se ustavljale, dvigale glave in mukale.

Riko je še vedno kričal: »Ho-op! Ho-op!«

Marina se je zganila, se okrenila k Editi in dejala:

»Pojdiva! Zdaj je zares prešlo.«

Edita jo je znova prosila, naj ji pove, kaj jo teži in naj ji zaupa.

»Vse sem vam že povedala,« je znova odvrnila Marina. »Zdaj bi ne mogla več ponoviti tega, kar sem vam povedala. Zdaj tega tudi ne čutim več. Mislite si, da je bilo v meni čustvo, ki ga do zdaj nisem poznala. Nenadoma je vzplamtelo in me popolnoma prevzelo Zdaj je umrlo. Sama ne vem, ali je bila bolečina ali zbeganost. Ko človek krene po neznani poti, mu vstane vedno v duši vprašanje: »Če zaidem? Če se pogubim?« Ne traja, a pride. Če boste kdaj slišali , da bodo govorili slabo o meni, spomnite se tega večera. Morda boste tedaj razumeli.«

»Upam, da ne bom nikdar slišala govoriti slabo o vas.«

»Ah!«

Ko sta se vrnili na stezo, sta našli dečka, ki ju je čakal. Mračilo se je že in postajalo hladno. Hitro so krenili navzdol proti V... Marina ni govorila; prepustila se je svojim mislim. Šele čez kake pol ure je prijela Edito pod roko in ji dejala:

»Povejte mu vse to.«

»Komu?«

Marina se je zdrznila; izpustila je Editino roko in ni rekla ničesar več.

Bela skala sredi travnika, med grmičevjem in pod večernim nebom je morda vedela zaradi kakih bolečin sta se na njenih trdih, mrzlih in neusmiljenih bokih zvijali in borili življenja polno telo in razdvojena duša. Duh gora je lahko sanjal o nekem srcu, ki ga je uklenila krivda in nesreča, ki je z vso silo utripalo ob skali in se skoraj razbilo ob njej zaradi strašnega trpljenja. Lahko bi sanjal, kako je mogoče trpeti tudi izven njegove ječe, v svetu čutov, misli in ljubezni.

Glasovi kravjih zvoncev so utihnili. Z dolin se je dvigala megla, od Orrida pa je prihajalo hrumenje hudournika, podobno obupnemu stokanju. Tam zgoraj pa je bela skala postajala vedno bolj žalostna, vedno bolj temna, med praprotjo in cvetlicami, pod bledim večernim nebom.

VII.

Ura je bila osem, ko sta Edita in Marina dospeli do stopnišča s cipresami. Nebo je bilo sicer pokrito z zvezdami, ki pa so jih zakrivale ciprese; zato je Riko kot pravi kavalir začel kričati na vse grlo:

»Luč!«

Nato je urno kakor maček stekel po stopnicah.

V loži se je pojavila luč in nek glas je zaklical:

»So že tu?«

Nato je luč izginila.

»Gospodična Fani!« je zaklical deček, »prinesite hitro luč!«

Čez par trenutkov se je luč pojavila na dvorišču.

Edita in Marina, ki sta počasi stopali navzdol, sta slišali, kako sta se Riko in Fani pričkala Od časa do časa pa je prihajal do njiju glas grofice Foske. Fani je imela svečo, Riko pa svetilko. Grofica je ponavljala:

»Niste našli Momola? Niste našli Momola?«

»Ne, gospa, nobenega Momola nismo našli. Pojdite naprej s svečo, gospodična Fani.«

Fani in grofica sta krenili proti župnišču.

»Marina!« je zaklicala grofica.

»Grofica!« je odvrnila Marina, ki je bila še nevidna.

»Nisi našla mojega sina, dragica? Nisi našla Momola? Moj Bog, kako strašne stopnice! Čudno se mi zdi, da nisi videla Momola. Poslala sem ga pred petimi minutami, da bi ti šel naproti. Moj sin ti je šel naproti že pred kake pol ure. Počakaj nekoliko ti s svečo. Ali ne vidiš, da je ta stopnica odkrušena? Tako. Marina, kje si? Pridi, dragica! Dvigni vendar svečo! Moj Bog, Marina, ne vidim te še!«

Riko je šel mimo nje in preskakoval po tri stopnice naenkrat Kmalu je obstal in začel zopet korakati navzdol. Za njegovo svetilko so se svetlikali veliki jekleni gumbi, ki jih je grofica prav dobro poznala. Prestopila je še zadnje stopnice in objela Marino.

SPORT

K torkovemu poročilu o državnem nogometnem prvenstvu moramo dodati, da imata Roma in Liguria še vedno eno igro v dobrem. Predpostavljamo, da bo tu Roma dobila obe točki in potem se bo pomaknila na tretje ali četrto mesto. Ko se bo to zgodilo, se bo začel šele pravi lov za Livornom. Ta je res za štiri točke spredaj, je pa gotovo, da so zasledovalci kakor Torino, Genova in Juventus — pozneje bo pritisnila še Roma — tako hudi, da bo Livornu prej ali slej odbila ura. Podroben pregled stanja po devetem kolu je tale:

Livorno	9	7	2	0	18	8	16
Torino	9	6	0	3	22	7	12
Genova	9	5	1	3	26	18	11
Juventus	9	4	2	3	22	19	10
Lazio	9	4	2	3	22	19	10
Fiorentina	9	4	2	3	17	13	10
Roma	8	3	3	2	8	11	9
Milano	9	2	5	2	8	8	9
Bologna	9	3	2	4	13	10	8
Ambrosiana	9	3	2	4	7	10	8
Atalanta	9	4	0	5	11	13	8
Bari	9	3	2	4	11	13	8
Triestina	9	0	7	2	6	9	7
Liguria	8	2	2	4	7	13	6
Vicenza	9	2	1	6	11	21	5
Venezia	9	1	3	5	7	16	5

Glede obiska omenjamo, da je bilo največ zanimanja za igro med Romo in Bologno v Rimu. Tam je bilo 24.000 gledalcev. Zadovoljen je bil tudi stadionski blagajnik v Triestu, kjer je gostovanje Livorna privabilo 10.000 oseb.

Domžale : Litija 3:2. V prvenstvenem nogometnem srečanju med enajstoricama Domžal in Litije so zmagale Domžale s 3:2.

Jeseničani izgubili vodstvo. V nedeljo so morali prijatelji jeseniškega nogometa gledati, kako so padali goli v mrežo njihovih ljubljencev. Beljačani so bili izvrstno razpoloženi in so se v prvem polčasu povzpeli do vodstva z 1:0, na koncu igre pa je bilo stanje že 3:0, kar pomeni za Jeseničane dvojni neuspeh. Izgubo igre in padec s prvega mesta na razpredelnici. Sedaj ne vodijo več Jeseničani, temveč LSV iz Celovca.

Celjani so ponosni na zmago v rokometu nad graškim Sturmom. Igrali so v nedeljo. Za Celjane je nastopila enajstorica Westnove tovarne. Prvi polčas je bil 7:3, končni rezultat pa 13:7 v prid Celju.

V teku na 200 m je postavil najboljši čas letošnje sezone znani Mellerovicz (Nemčija), ki vodi s čistimi 21 sekundami. Na drugem mestu v razpredelnici letošnjih najboljših evropskih izidov čitamo ime Sveda Strandberga 21.4 sek., na tretjem mestu pa Italijana Montija 21.6 sek. — V teku na 400 m so na vrhu tabele naslednja tri imena: Lanzi, Italija, 47.3 sek., Ferassutti, Italija, 47.7 sek., Harbig, Nemčija, 47.9 sek.

Cirkus Busch je bil v nedeljo pozorišče tradicionalnega telovadnega troboja med Hamburgom, Berlinom in Leipzigom. Vzorne vrste navedenih mest so se sestale že 42 krat. Tokrat so tekmovali v Hamburgu in so tudi hamburški telovadci odnesli prvo mesto.

K akademskim smuškim tekmam v Vengenu, ki se bodo pričele 12. februarja 1943, sta se že prijavili reprezentanci Italije in Švedske. Prvi dan bodo tekmovali v smuku in slalomu, naslednji dan pa v smuškem teku, skokih in stafetah.

O Pausinovih, znamenitih drsalcih, čtiamo, da sta izstopila iz nemške zveze poklicnih drsalcev in se prijavila oblastem kot artista. Podobno kakor Karl Schäfer sta ustanovila tudi Pausinova svojo umetniško skupino, s katero bosta začela nastopati po novem letu. Njuno prvo delo bo »Dunajske zvezde«. V Pausinovi umetniški družini bosta letos nastopali tudi Fritzi Gillard in Trude Schweikardt.

Na mednarodnih plavalnih tekmah v Haagu je postavila Inge Schmidt (Nemčija) v prsnem plavanju na 200 m najboljši čas letošnje sezone 2:57.8 min. Za njo sta priplavali na cilj Nizozemki Haverlag in Waalberg.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Delavniki: 15.30, 17.30, Sloga od 14 dalje, nedelje in prazniki: 10, 13.30, 15.30, 17.30, v kinu Union je matineja ob 10.30.

Ljubki demonček — LILIA SILVI v pikantni veseloigri najmodernejšega okusa

„Ukročena trmoglavka"

Odlični igralci: Amedeo Nazzari, Paolo Stoppa, Lauro Gazzolo

KINO MATICA — TEL. 22-41

Nepozabni JEAN GABIN in lepa SIMONE SIMON v pretresljivi ljubavni tragediji

„Zli duh"

Film senzacije, ki si ga bo vsak rad ogledal

KINO SLOGA — TEL. 27-30

Odličen film po Puškinovi povesti

Dvoboj

Gl. igralci: Fosco Giachetti, Assia Noris in drugi

KINO UNION — TEL. 22-21

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Veziljo za stroj, spretno sprejmem. Matek - Mikeš, Frančiškanska ulica.

Prodamo

Rumeno korenje, repo za ribanje, krmilno peso in rumeno kolerabo je čas kupiti samo še nekaj dni. V trdem zimskem vremenu ne bomo mogli več uvoziti gornjih vrst blaga, zato opozarjamo vse reflektante, da jih prodajamo samo še nekaj dni v naših skladiščih v Maistrovi ulici štev. 10 in v mesarski stojnici Fr. Ocvirka na Pogačarjevem trgu. Založite se pravočasno! Gospodarska zveza, Ljubljana.

Kupimo

Pisalni stroj cirilični, kupim. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Cirilica« št. 6697.

Pisalni stroj prenosni ali pisarniški - kupim. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Rabljen stroj« št. 6698.

Radio, petcevni nov ali dobro ohranjen, kupim. Plačam do 2.500 lir. Ponudbe takoj upravi »Slovenca« pod »Petcevni radio« št. 6747.

Glasba

Pianino ali kratek klavir želim dobiti začasno v najem proti plačilu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6744.

SLOVENSKA MATICA

naznanja žalostno vest, da je dne 1. decembra umrl v Novem mestu v visoki starosti njen bivši odbornik in sodelavec, gospod

FERDINAND SEIDL

vladni svétnik in gimnazijski profesor v pokoju

Zaslužnega učitelja in znanstvenika ohranimo v trajnem in hvaležnem spominu!

V Ljubljani, 3. decembra 1942. **Odbor**

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovencu«!

Zahvala

za izraze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli ob smrti našega ljubega sina in nečaka, gospoda

Okorna Alojza

iz Grosupljega

Zahvaljujemo se čč. duhovščini, gg. zdravnikom, darovalcem vencev, vsem njegovim prijateljem in znancem ter vsem, ki so dragega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Grosuplje, 3. dec. 1942. **Žalujoči ostali**

Umrl je v svojem 90. življenjskem letu starosta slovenskih šolnikov in dolgoletni član učiteljskega zbora klas. gimnazije

prof. Alfonz Paulin

šolski svetnik, ravnatelj univ. botaničnega vrta, častni član Prirodoslovnega in Muzejskega društva, dopisni član Akademije znanosti in umetnosti, ljubljanski meščan itd.

Pogreb velezaslužnega tovariša se je vršil v četrtek, dne 3. decembra 1942, ob 3 popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu.

Dragemu tovarišu ohranimo trajen spomin!

Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije v imenu zavoda in stanovskih tovarišev

Edgar Wallace: 17

Skrivnost skrivljene sveče

Roman.

Članek je bil podpisan z začetnicama »G. G.« O T. Ksu. so pravili, da je njegova največja čednost — radovednost. V mezincu je imel imena vseh pomembnih raziskovalcev in potovalcev, ki so pisali, vendar ga ni povsem zadovoljilo, ko je domneval, da se skriva za črkama G. G. »George Grossmith«. Negotovost, kdo bi bil pisatelj, ga je tako razdražila, da je takoj, ko je prišel v svoj urad, telefoniral nekemu znanemu uredniku lista »Timesa«.

»Ne spada v moje območje,« mu je hladno odgovoril, »sicer pa nikdar ne izdajamo imen svojih sotrudnikov. Sicer pa bi utegnili biti G. G., po mnenju nekaterih izven uredništva, George Gathercole, oni raziskovalec, ki mu je lev odtrgal roko ali nekaj podobnega.«

»George Gathercole,« je ponovil T. Ks., »kak osel sem!«

»Da,» je dejal glas na drugem koncu žice in konec je bilo zveze, preden se je T. Ks. domislil, da bi si rekel kaj lepšega.

Ko je mladi pristav razvozlal to majhno, malo pomembno skrivnost, se ni več zmenil zanjo. Tisto jutro se je moral slučajno uradno ukvarjati z imetjem Johna Lexmana.

Ko sta zakonca izginila, je sprejel nadzorstvo nad njunim imetjem. Ni bil v zadregi, ker je ugotovil, da so ga postavili za izvršitelja Lexmanove oporoke. Prej že je upravljal malo premoženje pisateljeve žene, ki je bila delna lastnica vsega, kot je bilo razvidno iz predporočne pogodbe z Johnom Lexmanom.

Dohodki so se zelo pomnožili. Vse knjige izginulega pisatelja so se prodajale kakor nikdar poprej. Delo izvršitelja oporoke pa je oteževalo še dejstvo, da je imela Grace Lexman teto, ki je nepričakovano umrla in zapustila »nesrečni nečakinji« čedno imovino.

»Upraviteljstvo obdržim še eno leto, potem pa bom zahteval od sodišča, da me razreši,« je rekel odvetniku, ko se je pri njem to jutro posvetoval.

»Ali mislite, da bi se utegnila še kdaj vrniti?« je vprašal priletni odvetnik, ki ni poznal nikake domišljije.

»Gotovo se vrneta!« je odgovoril T. Ks. »Vsi junaki v Lexmanovih knjigah se prej ali slej vrnejo. V ugodnem trenutku se prikaže in nas pošteno preseneti.«

Da se Lexman vrne, ni dvomil in je bil trdno prepričan. Bil je tudi gotov, da mu lepega dne ugledni Kara le pride v roke.

Glede Grka so krožile razne nenavadne zgodbe, a splošno so bile govorice, ki se težko ločijo od zlobnih čenč, katere se običajno pletejo o srečnih bogatinih.

Tako se je širila tudi govorica, da želi postati Kara kaj več ko albanski glavar, kar je v resnici bil. Šepetali so, da stremi vse više. Čeprav je bil njegov oče Grk, je bil vendarle pravi potomec nekdanjih albanskih ——?——, ki so nekaj časa vladali nad to deželo.

Značajna poteza tega človeka je bila strast po oblasti. Da bi dosegel svoj smoter, ni z ničemer štedil. Vse svoje ogromno bogastvo je baje uporabljal samo v ta namen in za nič drugega. Kljub svoji neredni mladosti, o kateri so vedeli marsikaj točnega, je skušal doseči svoj cilj s tako jasno določenim načrtom, da ga je bilo občudovati.

T. Ks. je imel v svojem predalu jekleno skrinjico s trojnimi ključi in v njej rdeče vezano knjižico, ki jo je naslovil »Škandali«. Vanjo je z neenakomerno svojo kaligrafično pisavo zapisoval vse take odlomke, ki niso bili za javnost, a so prišli večkrat prav pri izsledovanju kakih skrivnih spletk in pri reševanju kakega vprašanja. Zato ni omalovaževal nikaih virov glede podatkov in ni poznal pri pisanju svojega nekoliko zmedenega dnevnika nikakih ozirov.

Ob opravkih, ki jih je imel z imovino Johna Lexmana, se je spomnil Kara in slavnostnega obeda, ki so mu ga priredili. Mansus je moral poskrbeti za izčrpno poročilo, kaj so dobesedno vse govorili, in do večera ga je imel v rokah. Mansusu ni povedal, da je Kara financiral najvplivnejše kroge, da se je neki državni podtajnik, ki je imel številne vplivne zveze, rešil poloma samo z vedno večjimi posojili gospoda Kara.

T. Ks. je izvedel vse take zadeve iz virov, katerim bi na prvi pogled ne kazalo verjeti. Mansus je vedel za igralnico v Albemarle Streetu, ni mu pa bilo znano, da je bila neka nordijska gospa, žena visoke osebnosti, ki ni bila nihče drugi kot minister pravde, redna obiskovalka te hiše in da je v enem samem večeru izgubila pri igri kakih šest tisoč šterlingov. Vse take zadeve so bile nečedne in prostaške, a žal, nekaj vsakdanjega, ker višji krogi ravnajo vedno podlo in prostaško, kadar gre za denar in ženske. Urad, ki ga je vodil T. Ks., je moral imeti o vsem tem, kakor je bilo nekaj žalostnega in običajnega, točne podatke, ker so morali o raznih zablodah velikašev poročati.

Geslo, katerega se je T. Ks. v življenju vedno držal, je bilo: »Nikdar ne veš, kaj ti pride še prav.«

Minister pravde je bil najvplivnejša osebnost in osebni prijatelj skoraj vseh evropskih monarhov. Iz niča, z letnimi dohodki dva ali tri tisoč šterlingov, se je le uveljavil, ker ni bil politično opredeljen niti kompromitiran zaradi kakih nasilnosti pri drugi stranki. Tako se je vzdržal in služil obema strankama, ne da bi bil kaj pridobil. Čeprav ni bil pristaš hrupne politike namestnika Broya, vendar drži, da je ostal v štirih različnih vladah z vsemi dohodki in prejemki, čeprav so bile smernice sleherne vlade različne.

Lady Bartholomew, žena tega prilagodljivega ministra, je pred kratkim odpotovala v San Remo. Listi so o tem poročali in se razpisali o živčni izčrpanosti, ki onemogoča gospe opravljati njene družabne dolžnosti.

T. Ks., ki je bil vedno neverni Tomaž, ni mogel izslediti, da bi se bil zglasil v uradnem stanovanju na Downing Streetu kak specialist za živčne bolezni, niti ne kak hišni zdravnik, zato je imel o njenem odhodu svoje posebno mnenje. V svojem »Who is who« si je ob imenu svojih žrtev zlasti obširno zapisoval vse muhave zaletelosti, ki niso bile vedno v skladu z neoporečenostjo. Vse norosti in šibkosti je zapisoval tako podrobno, da je presegalo meje obzirnosti, kakor bi sodil nepoučen opazovalec.

Ime lady Mary Bartholomew ni prišlo samo enkrat v izredne zapiske Ta. Ksa., temveč pogosto. Iz teh zapiskov je bilo jasno razvidno, da se je rodila 1874 kot sedma hči in dobila nenavadno ime Belinda Mary, poleg tega pa so bili še razni podobni podatki, do katerih ni bilo težko priti.

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: Inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič